

RAS - Rasspecifik Avelsstrategi

Samojedhund

Denna strategi skall utvärderas och uppdateras under 2018.

/SPHK: s rasklubb för samojedhund, 2013.

Samojedhundar under Roald Amundsens Nordpolsexpedition 1918.

SPHK - SVENSKA
POLARHUNDKLUBBEN

Ansluten till Svenska Kennelklubben

Samojedhund
SPHK - SVENSKA
POLARHUNDKLUBBEN

Ansluten till Svenska Kennelklubben

Hur läser jag RAS?

1. För att bilda dig en uppfattning om vad dokumentet innehåller och vilka ämnen som avhandlas läs innehållsförteckningen.
2. Läs sedan stycket Inledning för att få en kortfattad sammanställning om vad en Rasspecifik Avelsstrategi är.
3. Läs sedan strategins huvudmål.
4. Läs sedan stycket avelsrestriktioner, vilket är en sammanställning över de ”SKALL- krav” som ställs på dig som uppfödare och hanhundsägare vid planerad parning. Belyser främst hälsoaspekten hos rasen.
5. Läs stycket ”Särskilt observandum” vilket kortfattat belyser den problematik utöver hälsoläget som rasklubbens uppfödare och medlemmar särskilt vill uppmärksamma.
6. Längre bak i dokumentet hittar du en sammanställning över de mål och strategier rasklubbens uppfödare och medlemmar enats om för att nå huvudmålet med RAS.
7. Nu är du redo att läsa dokumentets övriga stycken från början till slut och/eller de valda styckena/ämnena du vill förkovra dig i.
8. Längst bak finner ni en ordlista som förklarar innebörden av vissa ord och uttryck som förekommer i dokumentet.

// SPHK's rasklubb för Samojedhund med önskan om en trevlig läsning.

= Allmän faktaruta.

= Faktaruta med citat ur SKK's styrande dokument.

Innehållsförteckning

• Inledning.....	5
• Huvudmålsättning avelsstrategi samojedhund.....	6
• Historisk bakgrund.....	7
• Avelsrestriktioner & Rasklubbens villkor för valpförmedling.....	8
• Särskilt observandum, funktion bör likställas med sundhet.....	9
- Faktaruta, vad utgör en POLARHUND.....	8
• Samojedhundens funktion.....	10
- Exteriör.....	11
- Polara egenskaper.....	11
- Särskilda rasspecifika domaranvisningar (SRD).....	14
- Mentalitet.....	15
- Bruksprov.....	17
- Belöningssystem/Meriteringar.....	18
• Hälsa.....	19
- Försäkringsbolagens statistik.....	19
- Enkätundersökning samojedägare och uppfödare.....	21
- Höftledsstatistik (HD).....	22
- Armbågsleds dysplasi (ED).....	24
- Ögonundersökta samojeder, Diabetes.....	26
- Fertilitet/fortplantning, Vitalitet & Kastration.....	25
- Belastnings- och förslitningsskador.....	27
• Nulägesbeskrivning, Population/Avelsstruktur, Rasens registrering.....	28
- Nutida inavelsstatistik, Genetisk variation.....	29
- DNA typer/variationer och förekomster av dessa hos samojed.....	30
- Livskraftig djurstam.....	30
- Verklig (N) och effektiv (Ne) populationsstorlek.....	31
- Fruktsamhet och inavel.....	31
- Kullstorlekar och djur använda i avel.....	32
- Barnbarns kurvor.....	33
- Avelsmatadorer, Export/Import.....	34
- Avelsstatistik sammanställning.....	35
• Sammanställning av Mål & Strategier.....	36
• Bakgrund, förankring, utvärdering och uppföljning av strategin.....	44
- Framtida utvärdering och uppföljning.....	45
• Källor och statistik.....	46
• Ordlista.....	47
• Bilagor.....	Separat dokument
Dessa bilagor skall ses som ytterligare litteraturrekommendationer för den som önskar fördjupa sig i något ämne, ta del av statistiken i sifferform, m.m. Bilagorna är inte nödvändiga att läsa för att förstå RAS huvuddokument. Syftet med bilagedokumentet är att bevara och arkivera material inför framtiden t.ex. sifferstatistik, tidigare måluppfyllnadsutvärderingar, m.m. Tillhandahålles på rasklubbens hemsida www.samojed.sphk.se	

”Både uppfödare och hanhundsägare bör sätta sig in i den avelsstrategi som gäller för rasen”. /Källa: SKK.

INLEDNING

”Varje medlem som upplåter sin hund till avel ska vara väl förtrogen med SKK:s avelspolicy samt med rasens standard, provbestämmelser, registreringsbestämmelser och rasspecifika avelsstrategi.” (SKK’s Grundregler)

//Rasklubbens kommentar: detta gäller både tikägaren likväl som hanhundsägaren som upplåter sin hund till avel. (Ovan nämnda dokument finns tillgängliga på SKK och SPHK webb).

På Svenska kennelklubbens kennelfullmäktige 2001 fattades ett beslut om att det för raser skall finnas ett avelsdokument, en rasspecifik avelsstrategi (RAS). Huvudansvaret för detta är lagt på specialklubbarna som i sin tur delegerat ut arbetet till rasklubbarna. För samojedens del ligger ansvaret för strategin på Svenska polarhundklubben (SPHK) rasklubb för samojed. samojeden är enligt FCI en nordisk ras med ursprung från Sibirien, vilket innebär att Sverige tillsammans med övriga nordiska länder är ansvarig för dess rasstandard.

I arbetet med dokumentet har rasklubben varit mån om att utgå från det uppdrag SKK gett specialklubben, att bl.a. bevara och förvalta rasens *specifika* egenskaper. De övergripande målen i RAS är i stort sett förankrade i antingen lag, förordning, föreskrifter, stadgar, policy, SRD, vetenskapliga studier, beprövad erfarenhet och/eller andra allmänna officiella rekommendationer och dokument.

I denna avelsstrategi har vi lagt vikt vid att bevara och förvalta samojedhunden i sin helhet och inte splittra rasen i olika typer.

- Den sunda samojeden.
- Den arbetande samojeden.
- Den rastypiska samojeden (exteriör).
- Samojeden som familjemedlem.

Avelsstrategin för rasen beskriver rasens nuläge, identifierar problemområden, anger målsättningar samt ger förslag på metoder som leder till måluppfyllnad. Avelsprogrammet för samojeden vilar på de förutsättningar som finns i den aktuella populationen. I hög grad är avelsprogrammet utformning beroende av rasens numerär, förekomst av eventuella subpopulationer och individernas inbördes släktskap. I detta dokument presenteras en enklare populationsstudie där man får en övergripande inblick i den genetiska strukturen hos rasen.

Strategi är ett nyckelord och handlar till stor del om metoden/vägen till målet. Vid all avelsplanering bör alltid följande frågor ställas:

- Vad är i ett längre perspektiv mest väsentligt för just samojeden som raspopulation?
- Vilka är samojedens speciella kvaliteter, vad är det som gör samojeden unik?
- Vilka är samojedens brister?
- Vilka egenskaper vill vi bevara och utveckla?

Att bevara rasens unika exteriör och speciella mentalitet är viktigt inför framtiden. Dock måste den främsta målsättningen under rasens gång vara att observera de problem och brister som finns hos rasen, samt söka åtgärda dessa på ett tillfredsställande sätt. Här kommer många in i bilden för att aktivt se till så målet nås: hundägare, uppfödare, hanhundsägaren som utlånar sin hund till avel, exteriördomare och förtroendevalda.

I denna strategi har vi valt att i stor utsträckning använda ordet bör istället för skall i syfte att inte begränsa population allt för kraftigt p.g.a. kraftigt inskränkande och/eller för många restriktioner i avelsarbetet.

Förutom reglerna och riktlinjerna i denna strategi skall SKK styrande dokument samt internationella och svenska lagar, förordningar och föreskrifter som styr hundhållningen och avel med sällskapsdjur följas.

Detta RAS-dokument som nu föreligger är ett stort lagarbete. Vi hoppas och tror att det skall gagna samojedhundens utveckling i Sverige.

/SPHK-Samojed styrelse och avelsråd 2013.

HUVUDMÅLSÄTTNING AVELSTRATEGI SAMOJEDHUND

"Avel och uppfödning av rashundar är fundamentet i Svenska Kennelklubbens verksamhet. Redan i stadgarnas första paragraf, vilken anger målet för verksamheten, framgår betydelsen av aveln genom texten 'att väcka intresset för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt, jaktligt och exteriört fullgoda rasrena hundar'." (SKK's Avelspolicy/stadgar)

Samojeden tillhör enligt FCI grupp 5 spetsar/urhundar och återfinns under sektion 1 slädhundar. Samojedens typiska särdrag utgörs av dess anpassning för överlevnad och fysiskt arbete i arktiskt/subarktiskt klimat. Rasens användningsområde är enligt rasstandarden slä- och sällskapshund. Förankrat i den historiska kartläggningen så är samojeden en polar-brukshund. Ansvar för rasen ligger under specialklubben Svenska Polarhundklubben (SPHK) och dess rasklubb för samojedhund.

Huvudmålet för strategin är hämtat direkt ur SPHK's stadgar:

§ 1 Mål: *"Främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt samt exteriört fullgoda rasrena polarhundar. Att bevara och utveckla rasernas specifika egenskaper och verka för utveckling av praktiskt bruk av dessa raser som bl.a. draghundar."*

Vilket innebär:

- Främja avel av **mentalt** och **fysiskt sunda hundar**. De ska vara bruksmässiga samt exteriört fullgoda rasrena samojeder. Vi skall bevara en hel samojedhund inte bara delar av den.
- Att vi både fysiskt och mentalt skall **bevara** samojedhunden, inte förändra eller göra om rasen.
- Att vi skall bibehålla rasens polara egenskaper i funktion, anatomi och mentalitet = **Polarhund**.
- Bevara och utveckla samojedhundens **specifika** egenskaper. Det som gör rasen unik och skiljer den från andra raser. Dess polara egenskaper och anlag för brukbarhet.
- Att bevara de **rasspecifika** mentala egenskaperna.
- Verka för utveckling av praktiskt bruk av samojedhund som bl.a. **draghundar**. Vilket innebär att bevara de allmänna anlagen för brukbarhet samt specifikt draghundsanlagen i avelsselekteringen.
- Samojeden skall vara ett naturligt val för den aktiva och friluftssälskande valpköparen.

I senaste utvärderingen, 2012, av strategins måluppfyllnad uppkom det att samojeden upplevs gå mot en tydligare splittring. Särskilt globalt, vilket vi idag påverkas starkt av tack vare det ökande antalet importer. Det syns också en växande trend även i Sverige mot en delning. Stort ansvar att mota detta ligger hos uppfödarna men också hos exteriördomarna och hur de dömer i ringarna.

För att förtydliga vikten av rasens specifika egenskaper, det som gör rasen unik, har rasklubben:

- Valt att ta fram ett mer fylligt RAS-dokument.
- Uppmärksammat vikten av att fortsätta utbilda exteriördomare inom ämnen som funktion och polara egenskaper kopplade till exteriören. Rasklubben bör framgent även lägga stor vikt vid detta i de domarkompender som tas fram inför kommande exteriördomarkonferenser i linje med RAS.

I inledningen till SKK avelspolicy framgår det att hundar med grava funktionshinder inte skall användas i avel. En samojed skall vara aktiv och fungera som friluftshund i ett modernt samhälle och samtidigt uppfylla kraven för en polar-brukshund. Denna kombination blir möjlig genom hänsyn i avelsselekteringen för anlag och förutsättningar för fysiskt tungt arbete och arktisk överlevnad (draghundsanlag och polara egenskaper) i kombination med familjemedlemmen i dagens moderna samhälle. Uppfödarna bör vid avel/uppfödning följa SKK's mål med verksamheten och det uppdrag SKK givit till specialklubben, att värna om rasens specifika egenskaper, vilket framgår i SPHK's stadgar § 1 Mål, vilket grundar sig i FCI's och SKK's stadgar och avelspolicy.

"Samojeden skall vara det naturliga hundvalet för den aktiva och friluftssälskande valpköparen"

SAMOJEDHUNDENS HISTORISKA BAKGRUND

Kunskap om en hundras ursprung är av stor betydelse för förståelsen av bl.a. dess mentala och anatomiska kvaliteter och vad som gör rasen unik.

Samojeden har en historia som sträcker sig flera tusen år tillbaks i tiden. I begynnelsen var de behjälpliga i jakten, tidigt kom de också att hjälpa till som dragare vid förflyttning mellan boplatser och jaktmarker. De första hundslädarna började brukas för över 7000 år sedan i västra Sibirien vilket arkeologiska fynd av slädar och seldon bekräftar. Fyratusen år gammal klippmålning i centrala Sibirien, norr om Bajkalsjön visar att de som tog initiativet till bruk av hundslädar i området var samojed- och korjakstammar och andra nomader, såsom tjukterna. Samojediska och Ostjakiska folk, delvis bofasta och delvis nomadiserande jägare, fiskare och samlarfolk, vilka också inom vissa familjegrupper mer sentida i historien kom att bli renskötare (ca: 1700-1950-talet) höll sig med primitiva spets hundar för olika bruk. Vissa familjegrupper kom framåt 1800-1950-talet att driva kvantitativ renhållning i så omfattande utsträckning att man började selektera hundar för renskötsel (en primitiv form av renvallare). Samtidigt parallellt med renskötselns kvantitativa utbredning kom andra folkgrupper/familjegrupper att fortsätta sitt traditionella försörjningssätt med huvudinriktning på jakt och fiske med hundar till hjälp både som jägare och dragare. Polarfolken kallade hundarna bielkier (vit hund vars avkomma blir vit) och använde dem beroende på försörjningssätt som drag-, jakt-, vall- och vakthund. Det arktiska klimatet gjorde att människor och djur hjälptes åt att hålla värmen, en eller flera bielkier i "sängen" höll polarkylan på avstånd. Resultatet blev ett ömsint och nära förhållande mellan hund och människa.

Rasen väckte berättigat uppseende som en fläkt från den arktiska världen. 1894 blev de samojediska och ostjakiska hundarna med ens världsberömda. Den norske polarforskaren Fritjof Nansens 19 hanhundar och 9 tikar drog dag efter dag en och en halv gång deras egen vikt under hans polarexpeditioner och detta i de mest vidriga väderleksförhållanden. Ryssen Alexander Tronheim valde ut hundarna till Nansens polarexpedition. Han offrade sina egna pengar för att ge honom några äkta bielkier, då dessa ansågs vara de bästa draghundarna. Några av de överlevande polarexpeditions hundarna lade grunden till dagens samojedhund. Trots Nansen var det engelsmannen Ernest Killburn-Scott som såg till att rasen blev etablerad i Europa. Han blev rasens första uppfödare i England och han uppkallade rasen efter de samojediska folken, och han lade grunden till den första engelska standarden 1909. När 2:a världskriget utbröt exporterades många fina avelsdjur från England till bl.a. USA för att säkerhetsställa rasens avelsbas. Amerikanerna insåg tidigt att tillvarata rasens historiska bakgrund och dess bruksegenskaper som draghund.

Till Finland kom samojeden på 1890-talet. Via Helsingfors kom rasen sedan över till Sverige. Det registrerades en samojedhund i SKK redan år 1893. I Svenska Kennelklubbens Tidskrift årgång 1908 publicerades en standard för den Nordiska spetsen, där samojedhunden är en av dem. Denna första standard producerade Sverige i samarbete med Norge. I och med detta var vi först ut med att presentera en officiell standard för rasen. Per R. Unonius, Kennel Solliden, blev Sveriges första samojeduppfödare. Hans första hundar hade ryska namn, men av okänt ursprung.

1946 köpte norrmannen Kaare Pedersen, Ibur kennel, en fin norsk tik "Dinka" och byggde upp den norska aveln som då stod lågt i fråga om kvalitet. Han importerade tre hundar från Snowlandkenneln i England. Danmarks första registrerade samojedägare och uppfödare var Svend Børge Madsen som 1950 grundlade sin kennel med 3 importerade samojedhundar, en hanhund och en tik från England samt tiken Ibur Sheila från Norge.

Svenska Polarhundklubben är idag rasens specialklubb där målsättningen är att bevara de polara rasernas särart. Som ett led i detta har SPHK:s rasklubb för samojed utvecklat ett svenskt Polarhundchampionat där rasens drag- och polara egenskaper tas tillvara. Precis som för övriga bruks- och polarhundar krävs en tilläggsmerit för att samojeden skall bli svensk utställningschampion. För samojeden är tilläggsmeriten ett godkänt dragprov 10 eller 60 samt att ett av utställningscertifikaten skall vara taget på av SPHK anordnad utställning. För att tävla om certifikat krävs något av ovanstående dragprov eller dragprov 20+ eller barmarksprov.

AVELSRESTRIKTIONER

”Verka för att minska antalet avelsrestriktioner som inte är relaterade till hundrasernas sundhet men begränsar möjligheterna till ett effektivt utnyttjande av befintliga hundmaterial; vid behov ta bort avelshinder mellan rasvarianter/raser, vilka bygger på olikheter i enskilda genpar till exempel färg, hårlag och storlek.” (SKK’s Avelspolicy)

Nedan listas de mest grundläggande restriktionerna och rekommendationerna kring avelsdjuren. För ytterligare rekommendationer, riktlinjer, målformuleringar och strategier i avelsarbetet med samojedhundspopulationen i Sverige se stycket ”Sammanställning av mål och strategier”.

- Följa svenska och internationella lagar som styr avel med sällskapsdjur. (bl.a. jordbruksverket)
- Avelsdjuren skall vara rasrena och registrerade i kennelklubben (SKK's grundregler 2:1 och 2:2).
- Avelsdjuren får inte ha allvarliga sjukdomar, funktionshinder eller dåligt temperament i form av beteendestörningar, överdrivna rädslerreaktioner eller aggressivt beteende i oprovocerade eller för hunden vardagliga situationer (SKK's grundregler 2:3).
- Båda avelsdjuren skall vara röntgade och fria från HD, lägst A eller B (krav för registrering i SKK).
- Avkomma efter hanhund som inte har normalt utvecklade och normalt belägna testiklar kan inte registreras, bekräftas antingen genom att hunden är utställd eller genom veterinärintyg (SKK's allmänna registreringsregler punkt 4).
- Avelsdjuren i en kombination får inte vara närbesläktade (SKK's grundregler 2:7).
- Avelsdjuren, både tik och hanhund, skall inte användas i avel förrän vid den ålder då de uppvisar en vuxen individs fysiska mognad och beteende (SKK's grundregler 3:3).
- En tik får aldrig ha mer än 5 valpkullar (SKK's grundregler 3:4).
- Tik över 7 år skall ha veterinärintyg vid parning (SKK's grundregler 3:5).
- Valpar efter omeriterade föräldrar tar SKK ett högre registreringspris för (SKK's registreringsregler).
- Tiken bör vara minst 24 månader vid parning (rekommendation från rasklubben).
- Tiken bör inte vara äldre än 5 år (ej fyllda 6 år) vid första parning (rekommendation från rasklubben).
- Hanen bör inte vara yngre än 24 månader vid första parning då detta möjliggör en noggrannare utvärdering av avelsdjuret innan parning. Hanhunden kan med fördel vara ytterligare något äldre då brister i både hälsa, mentalitet och funktion tydligare framträder med åren (rekommendation från rasklubben).

Rasklubbens villkor för valpförmedling

(Kan komma att revideras innan lånsperioden på 5 år löpt ut om behov finns).

- Vara medlem i SPHK's rasklubb för samojed.
- Följa SKK's grundregler
- Att avelshunden är höftledsröntgad med A eller B. Sedan 1984 gäller registreringsförbud för avkomma efter föräldradjur som inte är höftledsröntgade före parning. Rasklubben har anslutit sig till texten som säger att det inte är förenligt med SKK:s grundregler att i avel använda individ som är behäftad med höftledsdysplasi.
- Avelshunden ska vara ögonlyst utan anmärkning eller med en anmärkning som bedöms som icke ärftlig. Intyget får inte vara äldre än två år vid parning. För importhundar (utlandsfödd hund) och utlandsägd hund (ex. täckhund född utomlands) gäller att intyget inte får vara äldre än 1 år. Hundar över 7 år behöver inte ögonlystas igen om den är ögonlyst utan anmärkning minst två gånger och den senaste vid ca 7 års ålder. Tack vare tidigare års låga andel hundar med anmärkning har rasklubben genom SKK rekommendation beslutat att från och med 2013 tillåta valphänvisning med dessa regler, tidigare gällde att intyget skulle vara utfärdat senast ett år före parning även för svenskfödda hundar.
- För armbågsröntgade avelsdjur gäller att valphänvisning inte ges om den har någon grad av dysplasi, om statusen är känd.
- Vi rekommenderar att tikar inte går i avel förrän de är 24 månader samt för hanhund 24 månader.

SÄRSKILT OBSERVANDUM - ”Funktion bör likställas med sundhet”

Rasklubben vill uppmärksamma problematiken kring tveksamma bruksegenskaper och extrem exteriör som missgynnar hundens funktion och/eller välfärd, bl.a. orsakade av enkelriktad exteriöravel.

Rasen är exteriört vacker vilket kan bli ett problem om den uteslutande används till utställning utan krav på funktionskontroll. Delar av populationen, framförallt globalt, har tyvärr på sina håll tappat eller håller på att tappa funktionen i anatomi och egenskaper.

Många hundar fungerar idag inte tillfredsställande till det användningsområde samojedhunden är ämnad för, drag-/slädhunden, friluftshunden, en arktisk spets med bibehållna polara egenskaper (förankrat i samojedhundens ursprung och rasstandard).

Många hundar tenderar att bli:

- Lågställda (funktionsfel)
- Grövre och tyngre (funktionsfel och hälsorisk, ökad risk för belastnings och förslitningsskador)

Och många hundar tenderar att få:

- Allt för stora, runda, mjuka och ulliga pälsar (funktionsfel och hälsorisk vid extrema volymer, ökad risk för överhettning/hypertermi vid fysisk ansträngning)
- Korta breda nosar (funktionsfel och hälsorisk, försämrade vätske- och värmehanteringsförmåga, ökad risk för överhettning/hypertermi vid fysisk ansträngning m.m.)
- Allt mindre öron (funktionsfel)

Detta sammantaget inverkar menligt på rasens hälsa, bruksmässiga funktion och den arktiska överlevnaden. Läs mer om detta under styckena om ”Samojedhundens funktion”, ”Exteriör”, ”Mentalitet” och ”Bruksprov”. Även vitaliteten kan vara i fara, läs mer om detta under stycket ”Hälsa, Vitalitet”.

FAKTARUTA	
<p>Polarhund =</p> <p>Samojedhunden är en av våra fyra polara raser. Vad en polarhund är för något definieras kortfattat till höger i denna faktaruta.</p>	<p>Köldtålig och arbetsför. En polar-brukshund har egenskaper som gör att den kan överleva och verka i polartrakterna (arktiskt/subarktiskt klimat), dvs. polara egenskaper och funktionell anatomi. Den skall ha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • God benlängd för att kunna röra sig lätt och kvickt i varierande terräng och djup snö, m.m. • Öronen så stora att de kan fällas bakåt vid snöstorm (basens diameter lika som dess höjd). • Lång nos (värmväxlare), ex: för att värma upp luften i kall väderlek innan den når lungorna. • Polarpäls liknande Isbjörnens struktur med ihåliga strån. Pälsen får inte vara för riklig då det missgynnar hunden vid fysiskt arbete, hundens konturer skall alltid skönjas. • Specifikt bör uppfödare och exteriördomare uppmärksammas att Samojeden ska ha snörande rörelse vilket är det naturliga rörelsemönstret för en polarhund. Detta gynnar uthålligheten.

”Det är viktigt för hunduppfödaren att förstå att egenskaper som inte längre ingår i avelsurvalet inte längre heller står under uppfödarens kontroll.”

/Lennart Swenson doktor i hundavel.

SAMOJEDHUNDENS FUNKTION

Rasens funktionsområde finns förankrat i FCI's katalogisering av samojeden i grupp 5 sektion 1 *slädhundar*. I samojedens rasstandard anges *slädhunden* och i rasens historiska kartläggning anges jakt och *draghund* som de äldsta ursprungliga arbetsområdena. Vikten av hänsynen till hundars funktion tydliggörs i SKK's stadgar och grundregler, avelspolicy samt i målformuleringen (stadgarna) av hur arbetet med de polara raserna skall bedrivas i SPHK's regi. Ordet *funktion* är ledord i mycket av SKK's verksamhet och genomsyrar nästan alla styrande dokument som berör avel med rashundar. I och med detta har rasklubben tagit fasta på rasens funktion under kategorierna population, hälsa, exteriör och mentalitet. Detta ur framförallt fyra aspekter, en sund och livskraftig populationsstruktur, allmän fysisk och psykisk välfärd i ett aktivt liv (friluftsliv, diverse hundsporter m.m.) likväl som förutsättningarna för funktionen för det bruksområde rasen är ämnad för och överlevnad i det klimat rasen är skapt för. Ur den hälsomässiga aspekten har rasklubben lagt vikt vid att påtala betydelsen av en hållbar konstruktion fri från belastnings- och förslitningsskador. Rasklubben värnar om en konstruktion som inte hämmar hunden i något användningsområde. Konstruktionen skall bl.a. ge hunden de bästa möjliga förutsättningarna för långvarig fysisk prestation utan skador. Rasklubben vill göra uppfödarna uppmärksamma på att den funktionella konstruktionen gynnar hunden både i vardagen och under fysiskt tungt arbete i olika situationer, aktiviteter och hundsporter varför funktion bör likställas med sundhet.

FYSISKA OCH MENTALA ANLAG FÖR BRUKBARHET, FUNKTION & VÄLFÄRD

Egenskaper som bör prioriteras för att gynna samojedens sociala förmåga, draghundsanlag, allmänna bruksduglighet samt hundens fysiska och psykiska välfärd.

FYSISKT:

- Temperaturregulering, allmänt samt specifikt vid fysisk ansträngning
- Funktionell ändamålsenlighet i byggnad och konstruktion (anatom/exteriör)
 - Uthållighet
 - Styrka
 - Smidighet
 - Outtröttlig
 - Hållbar konstruktion. Skadefri, tål fysisk belastning över lång tid, se "Belastnings och förslitningsskador" sid 27
- Energi och ämnesomsättning
- Fysiologiskt samspel
- Polara egenskaper, se sida 11-13

MENTALT:

- Arbetslust
- Intelligens
- Målfokuserad och hårdför i fysiskt arbete (ej detsamma som skärpa) och envishet. Viljan och motivationen att fortsätta arbeta trots fysisk och psykisk påfrestning
- Framåtanda
- Vilja att lägga sig i selen
- Träningsvillighet
- Livlig och uppmärksam
- Frimodig och orädd
- Ej överdrivet förarbunden
- Sansad, ha förmåga att koppla av mellan uppgifterna
- Intresse för självständigt arbete
- Initiativrik
- Koncentrationsförmåga vid enskilda uppgifter
- Stabila nerver, ej stressig eller nervös
- Hög motivation och energinivå generellt (allmän bruksduglighet). Hos alla arbetande raser är det önskvärt med en hög energinivå vilket gör dem lämpade för *uthålligt* fysiskt och psykiskt tungt arbete under lång tid. Med hög energi menas inte nervösa och/eller stressade hundar

Målsättning funktion

- Att samojedhunden förblir det naturliga hundvalet för den aktiva och friluftintresserade valpköparen.
- Att samojedhunden behåller sin ändamålsenlighet i både exteriör och mentala egenskaper.
- Att fler förstagångsägare likväl som etablerade samojedägare intresserar sig för rasens sundhet, särart (det som gör rasen unik) och funktionskraven i exteriör och egenskaper.

EXTERIÖR

"Prioritera exteriör avel som gynnar god funktion och förebygger förekomsten av icke önskvärda egenskaper hos avkomman." (SKK's Avelspolicy)

En typisk samojed skall falla innanför rasstandardens ramar genom att uppvisa det specifika (unika) i samojedens exteriör (funktionskrav: polara egenskaper och för draghunden gynnsam konstruktion). Den skall uppfylla de krav som ställs på en polarhund, karaktärer som skiljer en polarhund från övriga spets hundar (ex: polara egenskaper), samt de särdrag som skiljer samojeden från övriga polarhundar. Vikten av att prioritera ändamålsenligheten (funktionen) i exteriören finns förankrat i SKK's avelspolicy, se ovan. Likaså gäller vikten av att förebygga exteriör konstruktion med icke önskvärda egenskaper som kan leda till exempelvis belastnings och förslitningsskador vid fysiskt arbete. Förankringen av de polara egenskaperna finner vi bl.a. i rasstandardens som säger att samojeden är en arktisk spets. Den beprövade erfarenheten bland flertalet människor som nyttjar sin/sina samojeder i praktiskt bruk under skiftande säsonger bekräftar vilka delar i exteriören som kan komma att missgynna den polara funktionen i olika situationer och väderlekar.

Den polara anpassningen hos Samojedhunden är ett resultat av naturens eget urval. Särarten hos denna uråldriga arktiska spets är omvittnad sedan hundratals, kanske tusentals år tillbaka. I språkforskningen har man i de äldre polarfolkens språk funnit ord för detta, människorna behövde prata om det. Att den klassiska ändamålsenligt anpassade rastypen överlevt genom årtusenden bevisar att dessa hundar haft så många livsviktiga egenskaper både fysiologiskt och mentalt för överlevnad och arbete i det arktiska klimatet att de överlevt ett naturligt urval – den tuffaste selektionsmetoden av alla. Denna arktiska/polara anpassning för överlevnad och funktion är sedan gammalt förknippad med rasen. Den har förbryllat och fascinerat och därmed betytt mycket i arbetet för rasens bevarande och dess förvaltning. Den klassiska rastypen har ett kulturhistoriskt värde vilket specialklubben, rasklubben och uppfödare bör slå vakt om.

Strävan bör vara en funktionell fenotyp (utseendet/formen, det man ser hos hunden) i harmoni med rasstandardens. Formen/utseendet som målas ut genom ord i rasstandardens definierades ursprungligen helt utifrån de rasspecifika arbetsuppgifter den skulle utföra (funktion), samt utifrån den miljö den en gång är skapt att överleva och verka i (polara egenskaper). Formen styrs av funktionen.

Ur avelssynpunkt har alla rastypiska hundar (excellent, very good och good) lika värde. Championtitlar skall inte styra valet av avelsdjur. Att välja avelshund enbart efter utställningsframgångar i konkurrens klass medför stor utslagning av många fullgoda avelsdjur, och minskad genetisk variation. Championat och avelsvärde är inte samma sak. Likaså bör titeljakt oavsett exteriör eller bruks generellt undvikas till fördel för fler djur i avel vilket gynnar den effektiva populationsstorleken, men detta betyder inte att vikten av att pröva och utvärdera avelsdjuren utgår. Funktionen kopplad till rasens ursprungliga arbetsuppgift skall alltid beaktas.

Funktion och Polara egenskaper

Begreppet polara egenskaper kom till då rasklubben för många år sedan började arbeta med att på ett begripligt sätt förklara för uppfödare och exteriördomare varför vissa exteriöra detaljer var viktiga för samojedhunden som polar-brukshund (vilket beskrivs i rasstandardens med orden "Arktisk spets" och "slädhund"). De polara egenskaperna i kombination med hårt fysiskt arbete är stora delar i det som gör samojedhunden unik och skiljer den från alla andra hundtyper.

- **Päls - Dubbelt hårlag. Underullen isolerar, täckhåren skyddar underullen.**
Polar päls av rätt struktur och mängd. En för mjuk och ullig päls är förödande för den polara funktionen. Den polart anpassade pälsen är varken särskilt stor, rund eller omfångsrik men tillräckligt tjock och tät för att skydda hunden mot kyla. Strukturen är strittande/rakt utstående, här menas täckhåren. Pälsstråna är ihåliga för att verka som optiska fibrer i arktiskt klimat med dålig UV-strålning. En päls av fel struktur och/eller proportion mellan underull och täckhår fungerar inte tillfredsställande vid avstötning av snö, is, fukt/blöta och smuts. Täckhåren skall vara hårda och sträva, nästan lite oljiga för att hålla fukten borta, samt av tillräcklig längd i förhållande till underullen som annars lätt absorberar snö, fukt och smuts. En för omfångsrik päls gör att hunden lätt går varm och kan överhettas vid fysiskt arbete. Häri ligger den

svåra avvägningen då hunden både skall överleva och arbeta i kyla. Blir hunden snabbt varm minskar också uthålligheten samtidigt som snö och is lättare bildas som klumpar i pälsen och tassarna som kan ge upphov till fysisk smärta. I värsta fall kan en onaturlig värmealstring leda till överhettning/hypertermi. Specifikt för benhåret bör påpekas att det skall vara kort och glatt för att stå emot snö- och isklumpar på vintern. Det får heller inte vara för långt eller bestå av för riklig underull som gör att benhåret känns mjukt och ulligt då det tenderar att dra till sig is och snö klumpar. Även huvudhåret skall vara kort och glatt. Ett problem vi idag ser är att det korta och glatta håret på både benen och huvudet bli långt, mjukt och ulligt. Tydligt bör också påpekas att samojedhunden inte är en klipp- och trimras. En samojedhund skall aldrig klippas eller rakas ner på sommaren i tron om att det hjälper den i sommarvärmern, det ger motsatt effekt då hunden tappar sin skyddande och isolerande päls.

- ***Tassar - Långa falanger (hartass). God bärighet på snö.***

Som funktion av en snösko. Stora (ej grova och klumpiga), kraftiga, något särade tår, som hos ett arbetande djur. En rund och liten tass gör att hunden lätt sjunker genom snö och skare. En tass utan spänst och svikt i leder kan ge upphov till onödiga belastningsskador tack vare sämre dämpning i tålederna. Tasshårets kvalitet är av yttersta vikt, det skall vara hårt och borstliknande för att inte absorbera snö och isklumpar. Idag upplever tyvärr de allra flesta som använder samojeden i praktiskt bruk när de tränar för långa distanser eller går på tur på fjället problem med isbildning i tassarna. Om så är fallet med den individ man har att göra med bör man, ur välfärdshänseende, hjälpa hunden till fysiskt välmående genom att sköta tassarna på ett sätt som skyddar den från fysisk smärta. Detta innebär dock inte att man kan åsidosätta vikten av att i sin avel arbeta för bättre päls på tassar och ben. Trampdynorna skall hos ett arbetande djur vara härdiga och slittåliga. Man bör vara medveten om att alla hundar får vissa problem med snö och isklumpar vid speciella väderförhållanden, exempelvis töväder. Idag ser vi ett eskalerande problem med runda ”kattassar” (för korta falanger) som tyvärr ofta också klipps.

- ***Nosen – Värmeväxlare. En för kort nos fungerar sämre som värmeväxlare.***

Kilformat huvud med god noslängd. Nosen får aldrig vara kort och bred. Ett för kort nosparti kan ge upphov till bl.a. förfrysningsskador på lungorna vid inandning av riktigt kall luft då den inte hinner filtreras och värmas på vägen ner. En kort nos försämrar också värmeavsöndringen och vätskebalansen i kroppen vid fysiskt arbete. Nosdelen bör vara lika lång som skallen med förhållandet 50/50. Påpekas bör dock att det finns hundar med för litet skallparti vilket vid kontroll kan ge ovan beskrivna proportioner men nosdelen kan ändå vara för kort tack vare att skallpartiet i sin tur också är för kort. Idag ses en lång nos tyvärr av många utställningsentusiaster som ett skönhetsfel, förmodligen på grund av okunskap kring dess fysiologiska funktion. Ofta är det fördelar med en lång nos. Många däggdjur förhindrar med sin långa nos en överdriven vätskeförlust vid andningen (R.W. Hill och G.A. Wyse: Animal Physiology, 2:a upplagan, HarperCollins, 1989). För vidare utveckling kring detta se bilaga. Många erfarna samojedhundsägare som använder sina hundar i praktiskt bruk beskriver genom sin erfarenhet att hundar med kortare och bredare nosar ofta uppvisar sämre uthållighet och värmehantering vid fysisk ansträngning.

- ***Öron – Värmeutsläpp. Rikligt hårbeklädda, rörliga av medelstorlek (basens diameter skall vara lika som dess höjd).***

Öronen skall inte vara extremt stora, tunna och/eller dåligt pälsade, då riskerar hunden att förfrysas dem. Men de får heller inte bli för små, vilket idag är ett växande problem. Öronen skall vara tillräckligt stora och rörliga i alla led för att hunden skall kunna stänga dem och fälla dem bakåt i syfte att skydda hörselgångarna mot väder och vind (exempel vid snöstorm), samt att de på ett naturligt sätt skall kunna riktas åt olika håll och fånga upp ljudkällor från alla riktningar, en för liten öronlapp har sämre förmåga att fånga upp ljud.

- ***Ögon – Mandelformade, djupt liggande (ej utstående eller runda) och långa ögonfransar - funktionellt i snöstorm.***

Rasklubben vill uppmärksamma ett ökat problem med stora och/eller runda ögon i rasen.

- ***Läppar – Tättslutande. Hänsläppar ger risk för förfrysningsskador.***

- ***Svans - Rikt pälsad och nå till hasen. Helt täckt med hår för att i snö och kyla skydda nos, tassar och könsorgan.***
Svansen bidrar till att värma upp och filtrera inandningsluften när hunden sover/vilar.
- ***Tänder och bett – Korrekt saxbett och antal tänder.***
Starka käkar för att kunna äta frusen mat och stora benknotor.
- ***Huvudets form - Ett polart anpassat djur skall ha släta ansiktsdrag.***
Skarpa kanter eller fårör (ex: ett för kraftigt/brant stop) gör att det lätt ansamlas is och snö, vilket kan leda till nedkylning av hundens huvud, samt nedisning av huvud och ansikte. Ett brantare stop kan ge en ögonställning riktad mer rakt fram då ögonen sitter mot fronten av huvudskålen, kan ge snävare synfält.
- ***Proportioner – Tillräckliga bendelar som tillåter fria rörelser.***
En arbetande hund får aldrig ge intryck av att vara lågställ, hoptryckt eller allt för kompakt då det inverkar negativt på fart, uthållighet och förmågan att röra sig i djup snö och snårig terräng, likaså gäller grova och tunga hundar som bidrar till ökad skaderisk och ökad värmealstring vid fysiskt arbete samt försämrad uthållighet. Vi beivrar att hundarna blir grövre och tyngre och detta bör tänkas på vid avelsselektering.
 - God benlängd möjliggör fart, uthållighet samt möjliggör/underlättar för hunden att röra sig i djup snö och snårig terräng.
 - Atletisk kroppsbyggnad med tillräckliga bendelar. Samojedhunden skall kunna röra sig lätt och naturligt i alla gångarter och tempoväxlingar. Samojeden skall ha en snörande gångart i trav.

Förankring av problematiken förslitningsskador pga. brister i konstruktion ligger framför allt i den samlade beprövad erfarenheten, vilket flertalet samojedägare som nyttjar sina hundar i regelbundet praktiskt bruk vittnar om. En hund som under längre tids fysiskt arbete drar på sig belastnings och förslitningsskador i större utsträckning än genomsnittet har mest troligt en olämplig konstruktion (anatomisk/exteriör).
- ***Handlovar – Svikt och spänst i leden under rörelse.***
Skall vara elastisk och med god svikt. Idag ser vi problem med raka eller allt för böjda/veka handlovar.
- ***Naturliga fällningsperioder - Samojeden skall fälla pälsen naturligt.***
Pälsen skall fällas över en kort intensiv period där all underull försvinner, sommarpälsen är kort, tät och med sparsam mängd kort underull. På detta sätt bibehålls de polara egenskaperna även på sommaren. Den typiska sommarpälsen är mer motståndskraftig mot fukt och väta (lite underull och kort tätt täckhår). Men samtidigt skall den ge gott skydd mot insekter, därför skall den fortfarande vara täckande över hela hunden, även buk och ansikte.
- ***Snörande rörelser – Energisnålt rörelsemönster.***
Allt eftersom samojeden kommer upp i fart förs benen inåt mot en rak mittlinje under hunden. Tassarna sätts spår i spår. Vid korrekta rörelser ger detta en V-form. Denna snörande gång är viktig för uthålligheten och syns hos de flesta nordliga spetshundraser. Detta ger hunden fördelar i snårig terräng, på smala stigar och i djup snö där hunden sparar kraft då inte båda benparen tvingas bryta upp stigen och skjuta snön framåt. Breda och tunnformade bröstorgar och breda bakställ är idag ett problem i rasen då det inverkar negativt på hundens snörande gång och uthålligheten i rörelse. Idag ses ett problem i att exteriördomarna i stor utsträckning dömer ner på den korrekta snörande gången och gärna klassar det som trånga rörelser.

Aveln i stora delar av Europa har på senare tid allt mer inriktat sig på att få fram en ”showig” utställningshund med mycket päls och ett ”nalligt” utseende, istället för att bry sig om de speciella egenskaper som en månghundraårig avel hos polarfolken framkallat. Låt oss därför ägna stor uppmärksamhet till att samojedens kropp och päls skall vara funktionell för det ändamål den en gång var avsedd för. Samojedens ursprung som brukshund får aldrig glömmas bort eller ifrågasättas. Det är en fara för rasen när det går mode i vissa egenskaper så som ”showig”, mjuk och svallande päls. Vid exteriörbedömning av samojed bör man fästa största vikten vid hundens anatomi och bruksegenskaper, framförallt vid konkurrensbedömning och aldrig glömma bort att hunden ska ha förutsättningar för att kunna dra en pulka eller släde. Att sedan samojeden är

en skönhet och en fröjd för ögat gör den bara mer tilltalande.

Som en stimulans har SKK utvecklat ett Bruksuppfödarpriis och ett Bruksavelspris där uppfödare som i sin uppfödning producerat dragmeriterade hundar har möjlighet att uppnå en utmärkelse. Bruksavelspris utgår till enskild hund med dragmeriterade avkommor. Ett sätt att mäta rasens funktion är att hunden skall genomföra dragprov 60 (benämndes fram t.o.m. 2011 Polarhundstest B), vilket innebär följande: Testet avläggs genom att hunden ska genomföra en tvådagarsstävling vars sammanlagda längd ska vara 60 km. Godkänd tid: Grundtid +50% dock lägst 8 km/h i medelhastighet.

SRD - Särskilda Rasspecifika Domaranvisningar (SRD)

”Domarens primära uppgift är att bedöma hundar som ett resultat av tidigare avel utifrån de mål som framgår av rasstandard. Domaren ska därvid vara särskilt observant på tendenser till överdrifter som innebär risker för individens hälsa.” (ur: SRD.) //Rasklubbens kommentar: Observera att man här pratar om risker och inte bara om idag uppenbara problem

Dessa domaranvisningar arbetades fram under 2007-2008 och fr.o.m. 2009 började SRD att gälla. Avsikten är att göra domare uppmärksamma på exteriöra överdrifter och/eller tendenser till överdrifter som innebär risker för individens hälsa. Underlaget hämtades från följande källor: en grupp allrounddomare, försäkringsstatistik från Agria, enkät besvarad av 160 veterinärer (smådjurspecialister), uppgifter från ras-/specialklubbar, den generella domarkonferensen 2007. År 2011 började den reviderade versionen av SRD att gälla och den bygger på de utvärderingar domarna gjort av SRD under 2009. Generellt för alla raser så gäller:

- **Andning** - Alla hundar ska kunna andas obesvärat även under rörelse.
- **Ögon** - Alla hundar ska kunna uppvisa ögon fria från irritation.
- **Hud** - Alla hundar ska ha frisk hud utan tecken på irritation.
- **Bett och tänder** - Alla hundar ska ha friska tänder och standardenligt bett. Felplacerade tänder som skadar tandköttet eller gommen är diskvalificerande fel.
- **Kondition** - Inga hundar ska vara överviktiga.
- **Päls** - Päls ska inte vara så omfattande att den besvärar hunden eller hindrar rörelsefriheten.
- **Rörelser** - Alla hundar ska röra sig rastypiskt och utan synbar ansträngning eller besvär.

Samojeden är inte idag upptagen för särskilt observandum i SRD. Och vi ser i dagsläget inga vardagliga akuta hälsomässiga problem utifrån de generella punkterna. Men vi ser en eskalerande tendens mot riskområden tack vara osund skönhetsfixering och modetrender även i vår ras, både nationellt men framförallt globalt. Fokus bör bl.a. läggas vid punkterna päls och rörelser. På sina håll har pälsen blivit så stor (omfattande), mjuk och ullig att den hämmar hunden i fysiskt arbete då den lätt går varm och riskerar överhettning. Rörelsemönstret blir lidande på grund av ökad kroppstyngd och massa (grova benstommar), likväl som lågställthet blir mer vanligt vilket missgynnar hundarna att röra sig skadefritt under längre tids fysiska arbete, inte minst i djup snö eller snårig terräng. När hundarna ökar i massa/grovhet och vikt ökar risken för belastnings- och förslitningsskador vid fysiskt arbete, särskilt när massan/tyngden hamnar över fronten/bogen. Även punkten andning bör beröras med anledning av att nosarna inom en stor del av populationen avlas allt kortare och bredare vilket inverkar negativt på värme- och vätskehanteringen i kroppen. En allt kortare nos bidrar till ökad värmealstring och risk för överhettning. Vidare se bilaga ”Fördelar med en lång nos”.

Färgvarianter

Rasen har enligt sin standard flera färgvarianter. Vit, gräddvit och vit eller gräddvit med bisquifärgade tecken. Rasklubben rekommenderar uppfödare att beakta vikten av att bevara färgvariationen inom rasen. Rasen är inte endast vit utan också bisqui och gräddfärgad. Ingen av färgvarianterna är att föredra framför den andra. Dock tenderar vissa uppfödare och exteriördomare att föredra den helt vita varianten vilket leder till minskad förekomst av bisqui och gräddfärgade hundar. Bisquifärgen hjälper till att bevara det generella pigmentet i rasen likväl som det kan bidra till bättre pälskvalitet. Ökad färgvariation kan också bidra till ökad genetisk variation.

MENTALITET OCH MENTALA EGENSKAPER

"Prioritera avel för mentala egenskaper anpassade till rasernas funktion och samhällets krav." (SKK's Avelspolicy)

Rasens mentalitet skall ge förutsättningar för att hunden på ett trevligt sätt skall fungera i samhället och vardagen, vilket är en självklarhet och förutsättning för rasens fortlevnad. Dessutom skall rasen tydligt uppvisa egenskaper och önskvärda beteenden specifikt för rastypen (polarhunden) och dess användningsområde (draghunden), beteenden och mentala egenskaper som krävs för att hunden skall klara av överlevnaden i sin ursprungliga miljö likväl som de mentala draghundsanlagen. För att bevara samojeden skall alla dessa mentala delar finnas representerade i samma hund (se tabell under "Samojedhundens funktion"). I SKK grundregler 2.3 framgår bland annat att det åligger varje medlem i SKK organisation att till avel endast använda hundar som har ett gott och för rasen typiskt temperament.

Samojedens mentalitet finns bäst beskriven i den äldre rasstandarden från 1909: "Samojeden är en medelstor arktisk spetshund. Den är stark, elegant, rörlig, lugn, stolt och självsäker."

Samojeden skall vara:

- Tillgänglig
- Öppen
- Lätt att ha att göra med och flexibel i sitt umgänge med människor och andra hundar

Skygghet eller aggressivitet mot människor och andra hundar är otypiskt och gör hunden mycket dåligt ämnad för sina arbetsuppgifter, likväl som det gör hunden dåligt lämpad som familjemedlem.

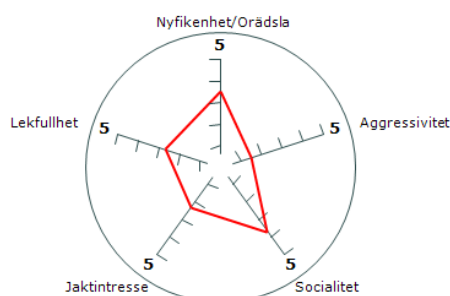
Rena utfallsbeteenden/direkta anfall mot andra hundar eller människor är inte önskvärt (gäller såväl hanhund som tik). Detta skall vid exteriörbedömning premieras med D (disqualified), och vid övriga tävlings- och provtagningstillfällen diskvalificera hunden.

1992-2002 har 51 individer mentalbeskrivits. För MH trend 2003 – 2012 se nedan:

MH-översikt, ur: SKK avelsdata.

Sammanställning per år	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antal födda	267	230	243	243	278	305	245	322	273	166
Känd mental status	9	7	10	3	13	4	2	3	-	-
varav - hanar	4	1	5	2	5	1	2	2	-	-
- tikar	5	6	5	1	8	3	-	1	-	-

Det är inte särskilt många samojeder som har mentalbeskrivits under åren. Under en 20 års period har dock 101 samojeder beskrivits. Enligt SKK's avelsdata ett så pass stort antal att ett medelvärde för rasen har kunnat anges. Påpekas bör att detta rasmedelvärde baseras på ett mycket litet antal hundar under en 20-årsperiod vilket kan vara missvisande i förhållande till dagens hundar beroende på hur egenskaper och beteenden har utvecklats genom åren. De senaste två åren har tyvärr ingen samojed beskrivits. BPH Beteendebeskrivning-personlighet-hund har från 2012 införts och är i regel mera lättillgängligt för raser i allmänhet. Det finns 2012 ett par samojeder beskrivna enl. SKK avelsdata.

----- = Rasmedelvärde samojed 1990-2012.

Ur: SKK avelsdata.

Beskrivning	Medel
Nyfikenhet/Orädsla	3,5
Aggressivitet	1,5
Socialitet	37
Jaktintresse	2,3
Lekfullhet	2,7

Angående jaktintresse är det intressant att värdet i MH-diagrammet ligger lågt trots att samojeden allmänt upplevs ha en stark till väldigt stark jaktlust. Detta kan förklaras genom testmetoden. På MH simuleras ett jaktbyte med något som rör sig, en trasa som dras på marken eller liknande. Vad man egentligen mäter är hundens vilja att följa efter en trasa inte hundens verkliga intresse för jakt och vilda djur. Ursprungliga raser som exempelvis spetsar reagerar ofta svagt på denna typ av retning, för dessa hundtyper krävs verklig retning för att väcka hundens vilt- och jaktintresse.

"Alla hundar skall ha en mentalitet som tillåter att de kan fungera i samhället. Rastypiska beteenden måste beaktas och tillåtas, men överdrivet reserverat eller skarpt beteende är aldrig önskvärt. Aggressivitet och paniskt flyktbeteende kan icke tolereras och skall rendera hunden Disqualified." (Ur: SRD)

Arktisk överlevnadsinstinkt (en del av rasens specifika mentala egenskaper) är viktig för de polara egenskapernas fortlevnad. Egenskaper och förmågor som krävs för överlevnad i arktiskt klimat. Ex: att under vila i sträng kyla rulla ihop sig och vika in tassarna, använda svansen som skydd för nosen (filtrera luften), instinktivt resa på sig och skaka av sig snön med jämna mellanrum om det snöar kraftigt. Utan dessa egenskaper riskerar hunden köldskador eller att kvävas under snömassorna.

Med **anlag för brukbarhet** eller mer specifikt för samojedens del kallat **draghundsanlag** (förankrat i rasens standard under användningsområde där bl.a. slädhunden anges) menas en mängd olika mentala och fysiologiska egenskaper som tillsammans utgör de grundläggande medfödda förutsättningarna för att hunden skall kunna utföra sitt för rasen typiska arbete (se faktaruta under "Samojedhundens funktion"). Med anlag menas att hunden instinktivt skall ha hög motivation för sitt rasspecifika arbete och inte skall behöva läras att utföra det, man pratar här om en naturlig fallenhet.

Den övergripande viktiga egenskapen för god brukbarhet är **arbetslusten**. Denna egenskap är av naturliga skäl mycket viktig och har historiskt prioriterats mycket högt, men har hos många i den västerländska aveln allt för länge försummats. Arbetslusten utgör en förutsättning för att hunden skall vara dresserbar och kunna motiveras för sin uppgift.

Hundars mentala egenskaper, deras mentalitet, yttrar sig i form av beteenden. Beteendegenskaper är genetiskt sett kvantitativa, vilket innebär att ett flertal gener under inverkan av miljöeffekter avgör hur egenskapen manifesteras hos den enskilda individen. Egenskaper omnämns i dagligt tal ofta i termer av att det finns eller inte finns hos individen. Mer rätt är dock att tänka på en egenskap som något alla hundar har, men att den uttrycks i olika grad hos olika individer. Här måste man vara på det klara med vilka är beteendena som skapar dessa önskvärda och för rasen specifika egenskaper. Kraven på en arbetande hunds fysiska egenskaper definieras helt utifrån de rasspecifika arbetsuppgifter den skall utföra. För de mentala bitarna gäller detsamma men med ett tillägg att de skall anpassas till kraven på en kamrat och familjemedlem i dagens samhälle. Alla hundar oavsett rastillhörighet skall kunna leva som kamrat och familjemedlem i dagens moderna samhälle utan varken fysisk eller psykisk ohälsa. Den enskilde valpköparen förväntar sig en trevlig kamrat och en funktionell hund som lever länge och kan följa med i ett aktivt friluftsliv på fjället och i dragspåret.

BRUKSPROV

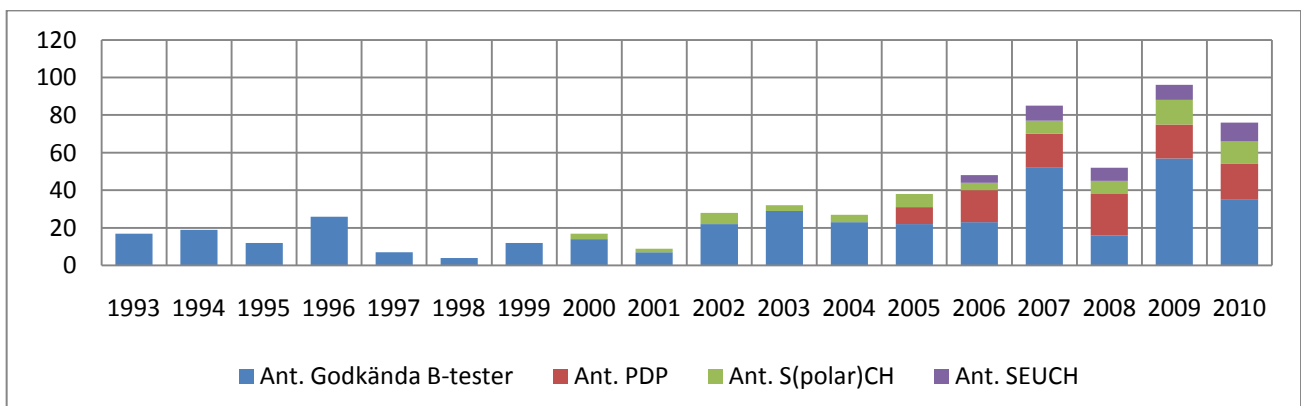
"Väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt, jaktligt och exteriört fullgoda rashundar." (SKK's Stadgar)

Man kan med glädje konstatera att antalet godkända tester har ökat avsevärt. Dock med en viss nedgång i samband med snöfattiga vintrar. Förankringen av bruksprovets betydelse finner vi i SKK stadgar § 1 Mål där det tydligt framgår vikten av att främja bevarandet av bruksmässigt fullgoda rashundar.

Rasens bruksprov är ett viktigt led i rasens bevarande och förvaltning av funktion, mentalitet, anlag för brukbarhet och polara egenskaper, vilket också leder till god allmän brukbarhet för hundsport generellt. I tävlingssammanhang och vid officiella provtillfällen tillåts vi mäta hundarnas prestationer mot varandra vilket leder till en lättare selektering av intensiteten i egenskaper och anlag. Men det är inte specifikt tävlings- och provtillfällesdagen i sig som helt testar hunden fullt ut. Utan det är vägen dit, all förberedande träning dessförinnan och umgänget med sin hund i spåret och på fjället under flera säsonger och olika årstider som ger ägaren den verkliga vetskapen om hur ändamålsenlig hunden är i sin totala fysiologiska sammansättning. Detta ger också ett kvitto på en del av huvudmålet för strategin:

"Bevara och utveckla samojedhundens specifika egenskaper. Verka för utveckling av praktiskt bruk av samojedhunden som bl.a. draghund. Samojedhunden skall vara det naturliga valet för den aktiva och friluftsinresserade valpköparen".

Med de officiella bruksproven som mål lockas människor till ett fysiskt umgänge med sin/sina hundar. Samtidigt som hunden får den fysiska träning den behöver för fysiskt och psykiskt välmående (god välfärd) får uppfödarna en naturlig utvärdering av funktionen hos sina avelsdjur. Att endast genom okulär besiktning bedöma de polara egenskaperna och anlagen för brukbarhet är aldrig fullt ut möjligt, vissa egenskaper i exteriören kan vi se med blotta ögat medan andra delar bör testas i praktiskt bruk för att fullt ut förstås. Likaså gäller de mentala delarna för arktisk överlevnad och anlagen för brukbarhet. Vad vi inte kan se med blotta ögat är t.ex. pälsens struktur. Är täckhåren tillräckligt hårda och sträva för att hålla väta, smuts, is och snö borta? Idag förekommer det hundar med en så pass mjuk och ullig pälsstruktur och/eller felaktig proportion mellan täckhår och underull att det kan leda till att pälsen absorberar väta och fukt även under gynnsamma fjällturer sommartid, hundarna har svårt att torka upp och smutsen gror in. Detta vittnar många iakttagelser om som gjorts av ägare som vistats mycket på fjället med sina hundar. En felaktig päls som inte håller vätan borta leder lätt till fukteksem med konsekvenser av lidande för hunden. Även hundar med allt för tjock och tät underull tenderar att lättare drabbas av fukteksem. Är hunden rätt konstruerad och håller för fysiskt arbete under längre tid utan onödiga belastningsskador? Håller sig hunden totalt sett skadefri under flera säsonger? Detta får man bara ett kvitto på genom att bruka hunden i fysiskt arbete under längre tid. Håller tassarna och är tasshåret av rätt kvalitet så att det inte absorberar snö- och isklumpar, o.s.v.? Påpekas bör också att även för varma tassar (hunden värmealstrar) kan bidra till ökade problem med snö- och isklumpar i tassarna.

I statistiken har även antal PDP (polardragprov), SE(polar)CH (polarchampionat)s och SE UCH (svensk utställningschampion) lagts till. (I bilaga finns statistik i tabellform). Fullständig statistik före 2006 saknas.

Det är många samojeder som meriteras inom drag årligen för att erhålla tilläggsmeriten som krävs för att få ställa ut sin hund i bruksklass, tävla om certifikat och det svenska utställningschampionatet.

Att koppla bruksprovet till utställningsverksamheten är ett led i SKK's och SPHK's önskan att motverka enkelriktad exteriöravel som åsidosätter funktion (exteriör, polara egenskaper och mentala egenskaper för brukbarhet). Bruksprovet kopplat till utställningsverksamheten fungerar också som en naturlig inkörssport till att allt fler människor börjar använda sin hund i praktiskt bruk.

Belöningsystem/Meriteringar

För att framhäva och belöna funktionella och bruksdugliga samojedhundar har specialklubben i samarbete med SKK tagit fram ett antal belöningsystem och titlar som rasen kan tilldelas:

- **SE(polar)CH** – Svenskt Polarhunds-championat, se dokument för gällande meriteringsregler.
- **PDP** – Godkänt Polarhunds/dragprov, se dokument för gällande meriteringsregler.
- **Dragprov 10** - Bruksmerit för rätten att tävla om certifikat på utställning samt tilldelande av SEUCH. Ett anlagsprov utan tävlingsmoment (krav på konkurrens).
- **Dragprov 60** - Bruksmerit för rätten att tävla om certifikat på utställning samt tilldelande av SEUCH.
- **Dragprov 20+** - Bruksmerit för rätten att tävla om certifikat på utställning.
- **Barmarksprov** – Rätten att tävla om certifikat på utställning.
- **Dragprov 100+** - Hunden tilldelas bruksmeritering som registreras i SKK's databas.
- **Bruksuppfödarpri**s – Gällande regler för denna utmärkelse återfinns under SKK's hemsida.
- **Bruksavelspris** – Gällande regler för denna utmärkelse återfinns under SKK's hemsida.

Provbestämmelser och meriteringsregler återfinns via www.sphk.se och www.skk.se.

HÄLSA

*"Prioritera avel som gynnar avkommans möjlighet till ett långt liv utan hälsostörningar."
(SKK's Avelspolicy)*

Sedan 1984 gäller registreringsförbud för avkomma efter föräldradjur som inte är höftledsröntgade före parning. Rasklubben har anslutit sig till texten som säger att det inte är förenligt med SKK:s grundregler att i avel använda individ som är behäftad med höftledsdysplasi. Rasklubbens valpförmedling hänvisar enbart till uppfödare som använder HD-fria avelsdjur samt där föräldrarna är ögonundersökta utan ärftliga ögonsjukdomar. Ej heller kommer kullar att förmedlas där någon av föräldrarna har någon grad av armbågsdysplasi.

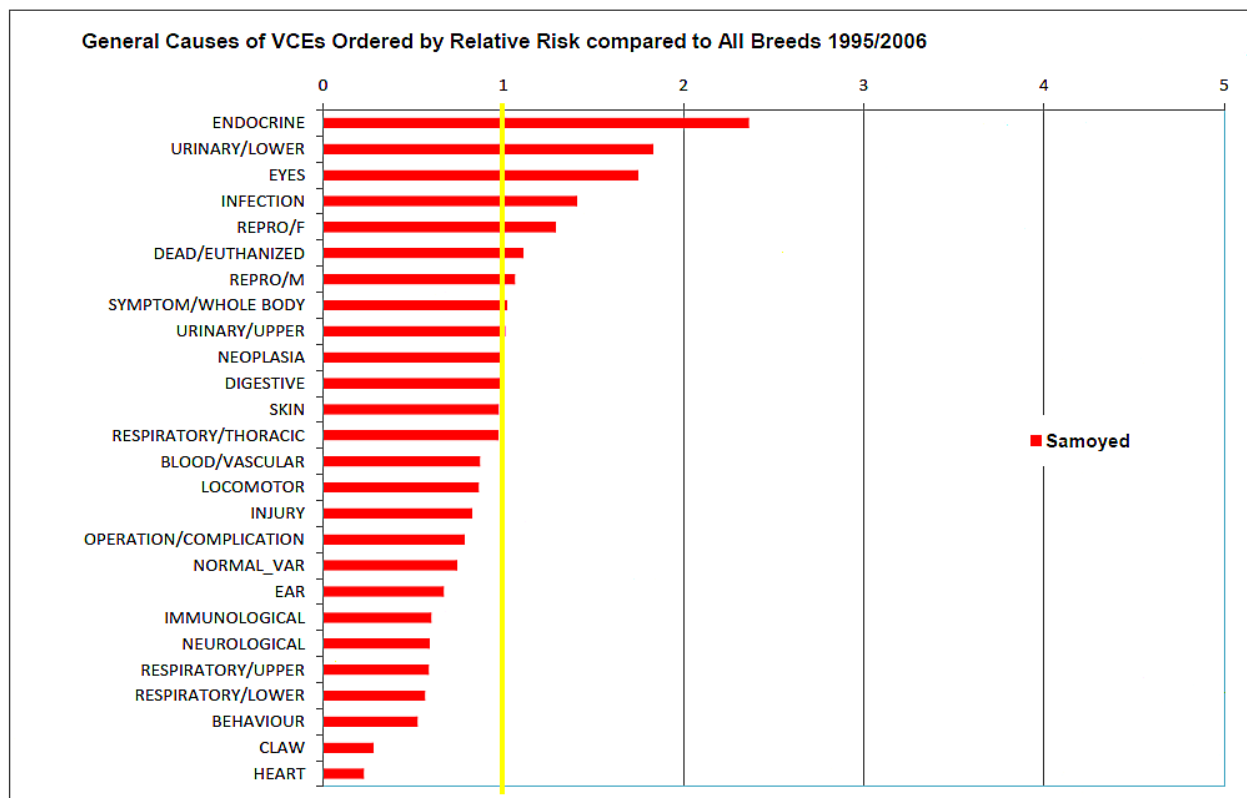
Rasens hälsoanalys bygger på insamling av information och statistiska värden samt analysering av dessa. En hälsoenkät har ställts till både uppfödare och ägare av rasen.

Övergripande är samojedhunden idag en relativt frisk och sund ras med några få hälsomässiga observandum vilka vi nedan avser titta närmare på.

Försäkringsbolagens statistik

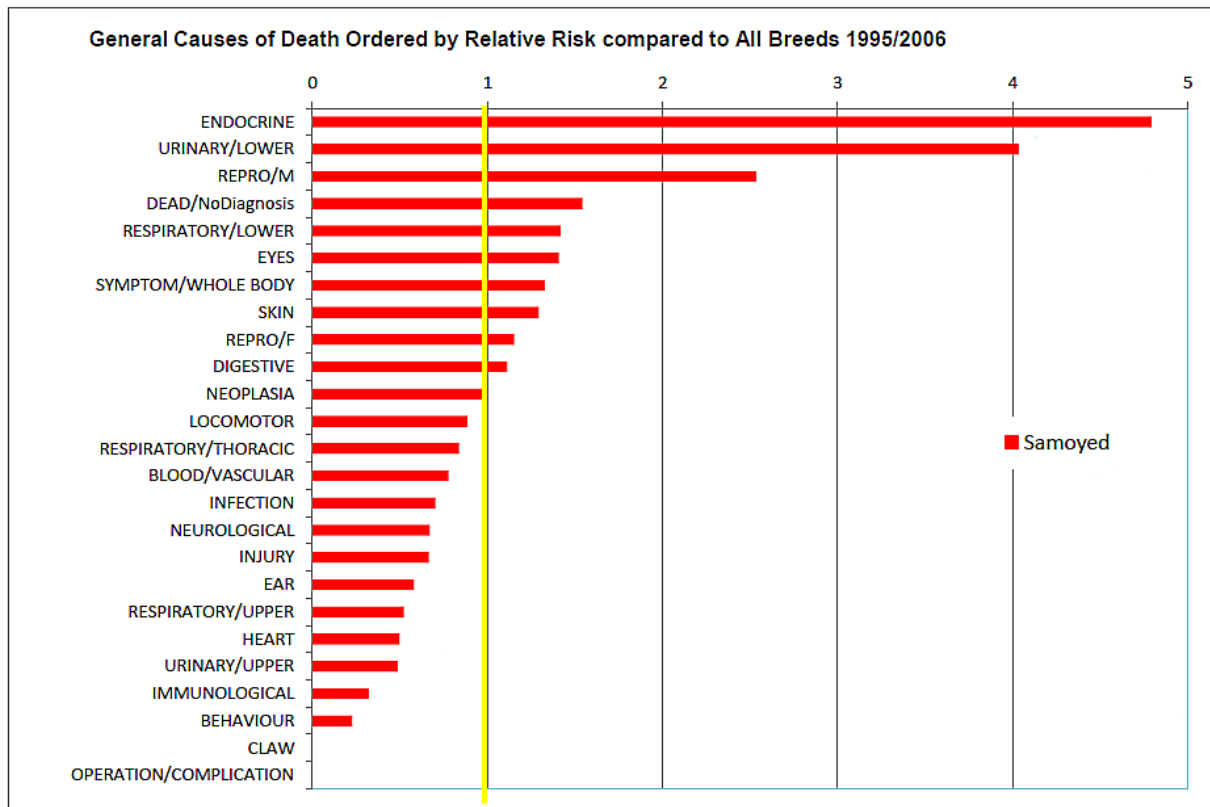
Statistiken är hämtad från försäkringsbolaget Agria och består av alla registrerade samojeder hos Agria som ansökt om försäkringsstöd vid veterinärbesök eller inlämnat dödsorsak. Statistiken är sedan ställd i jämförelse mot alla andra registrerade raser för att på så vis påvisa generella orsaker för veterinärbesök och dödlighet. Det bör påpekas att det finns fler försäkringsbolag, men tyvärr har de inte kunnat tillhandahålla material till denna uppdatering av RAS. Vi har valt att jämföra statistiken med enkätundersökningen, denna jämförelse hittar ni i bilagan. **OBS! Längst bak hittar ni en ordlista som förklarar sjukdomsbegreppen nedan.**

Generella orsaker för veterinärbesök och jämförbara risker gentemot övriga raser

Interpretation: The yellow line is the baseline risk for All Breeds; so, for those conditions where the red bar goes to the right of the yellow line, the breed is at increased risk compared to All Breeds.

Generella orsaker för dödsfall och jämförbara risker gentemot övriga raser

Interpretation: The yellow line is the baseline risk for All Breeds; so, for those conditions where the red bar goes to the right of the yellow line, the breed is at increased risk compared to All Breeds.

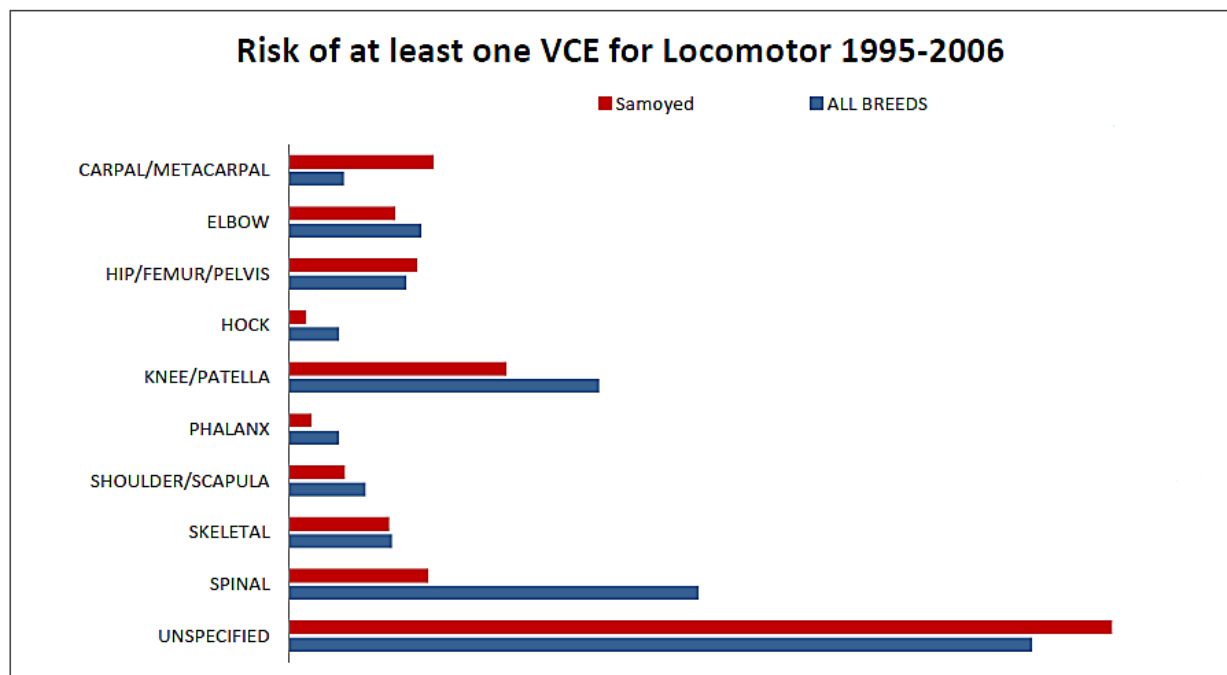
Siffrorna i diagrammen ovan tolkas enligt följande:

1 = lika stor risk som övriga raser.

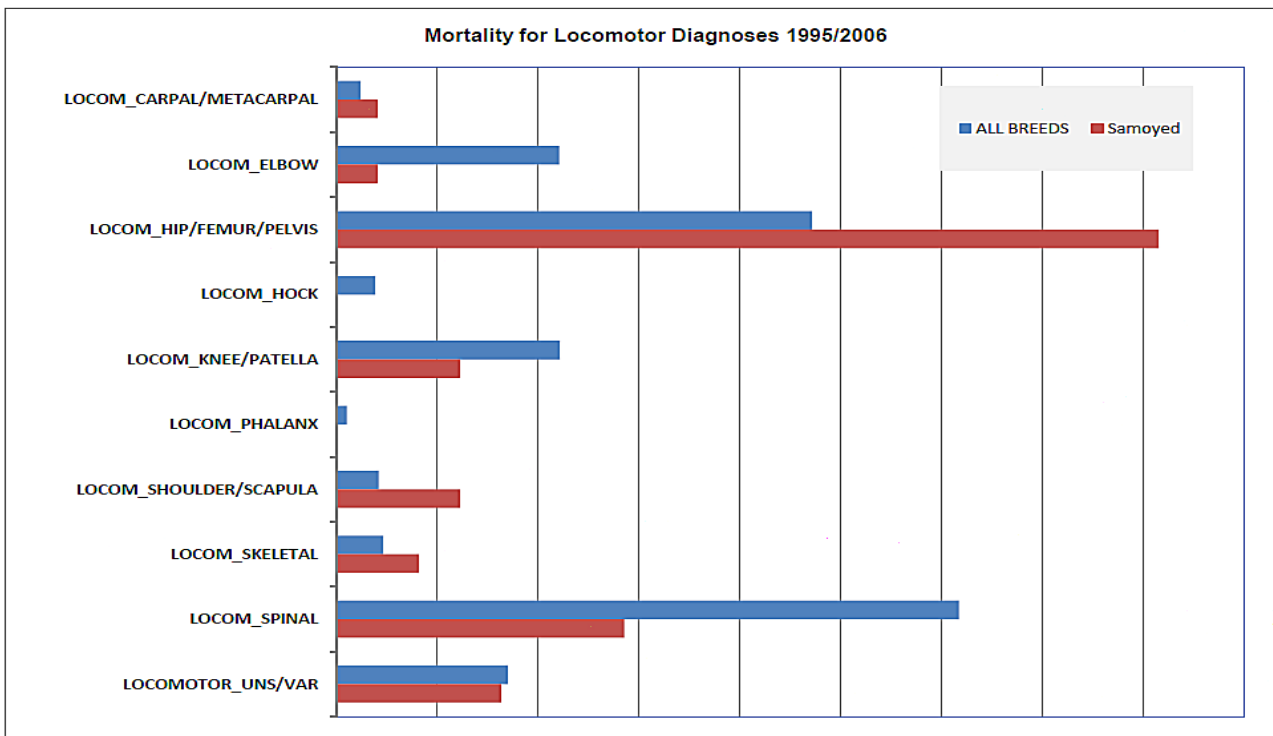
2 = dubbelt så hög risk som övriga raser och så vidare.

I statistiken från Agria är endast unika hundar upptagna, samma hund med återkommande besvär av samma art är endast upptagen i statistiken en gång enligt info från Agria.

Risk för minst ett veterinärbesök avseende rörelseapparaten

Dödlighet för diagnoser på rörelseapparaten

Enkätundersökning samojedägare och uppfödare

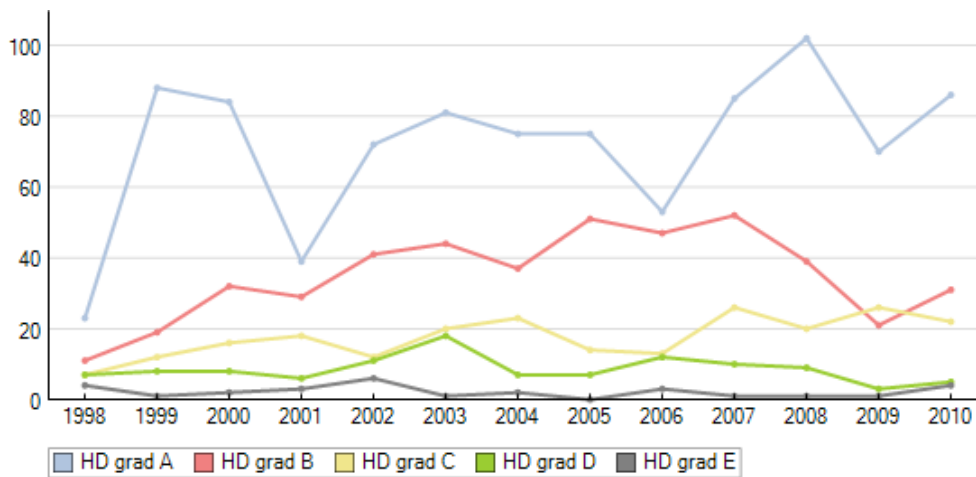
Under 2009 har hälsoenkäter för både uppfödare och vanliga samojedägare lagts ut på hemsidan. Fram till årsmötet 2010 har 17 uppfödare samt 26 ägare besvarat densamma. Antalet hundar som ingick i svaren är ca 400 stycken och de är födda mellan åren 1992-2007. Se bilaga för hälsoenkätens utslag från 2003, vilken tidigare RAS baserats på. Ur summeringen av enkätsvaren kunde vi utläsa följande:

- Det är ingen överraskning att livmoderinflammation (pyometra) är överrepresenterat, då detta är en åkomma som drabbar väldigt många raser.
- Diabetes omnämns inte ofta på vår ras, men några få fall har registrerats under perioden och anlag för sjukdomen finns hos rasen.
- Inga kryptorchida eller monorchida hanar har noterats.
- Några få fall av kroksvans har rapporterats samt två hundar med inåtväxta ögonhår.
- 21 hundar uppges ha haft problem med fukteksem. Det är i största utsträckningen unghundar som har drabbats, vilket troligen pekar på problem med pälskvaliteten under växling mellan valp- och vuxenpäls.
- 8 tikar har kejsarsnittats.
- 6 hundar har noterats med navelbräck. Man bör uppmärksamma att enligt SKK's avelsrekommendationer bör man inte avla på navelbräck då det kan vara ärftligt betingat.
- Endast ett fall av Analadenom (hormonstyrd godartad tumör i analen) har rapporterats. Det är en markant minskning av sjukdomen sedan 80-talet.
- Några fall av nedsatt hormonproduktion i sköldkörteln (hypothyreos) finns rapporterade.
- 11 tikar med juvertumörer är rapporterade och de flesta av dem var 10 år eller äldre.
- Några hundar med dubbla P1:or (tänder) eller avsaknad av dem har noterats.
- Ett par hundar med kramper där det inte har påvisats att det är epilepsi.
- Under år 2003 fick ett fåtal samojeder diagnosen Von Willebrands sjukdom (en form av blödarsjuka). Det framkom senare att provtagningsmetoden inte var tillförlitlig, varför rasklubbens årsmöte år 2004 avblåste fortsatt provtagning på i övrigt friska hundar. Dock med uppmaningen att man även i framtiden skall vara observant på sjukdomens symptom (om hunden är blödningsbenägen) och undersöka hundar som man misstänker kan vara drabbade.

Enkäten visar att vi överlag har ett trevligt temperament på vår ras oavsett kön. Det är positivt då hundarna i samband med bl.a. dragtävlingar måste kunna fungera i både det egna spannet och i möte eller omkörning med andra. Lika viktigt är det med en god mentalitet i vardagen för att hunden skall fungera i samhället.

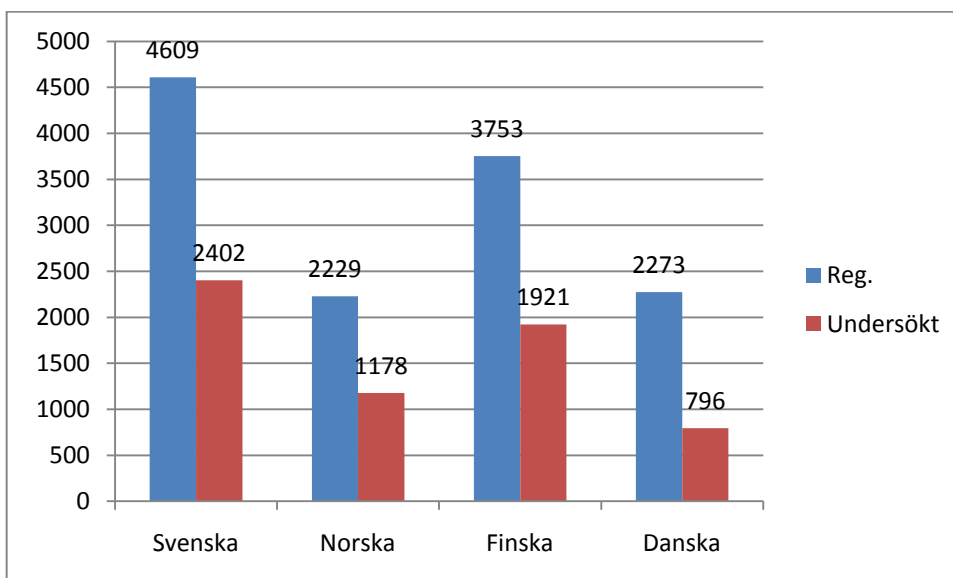
Se mer statistik, information och diagram i bilaga.

Höftledsstatistik (HD)

Ovan en översikt av de svenska resultaten. Källa: SKK avelsdata.

Antalet registrerade hundar som röntgas bör öka. När export och import ökar så förlorar vi värdefull data mellan våra länder. Dessa går då in som oröntgad, fast de mycket väl kan ha röntgats i någon av grannländerna. Detta är ett problem då det inte registreras i SKK. Självfallet går det att utöka sökningen till hela Norden, men detta är ett stort omfattande arbete och problem kan lätt uppstå vid tolkning mellan de olika språken.

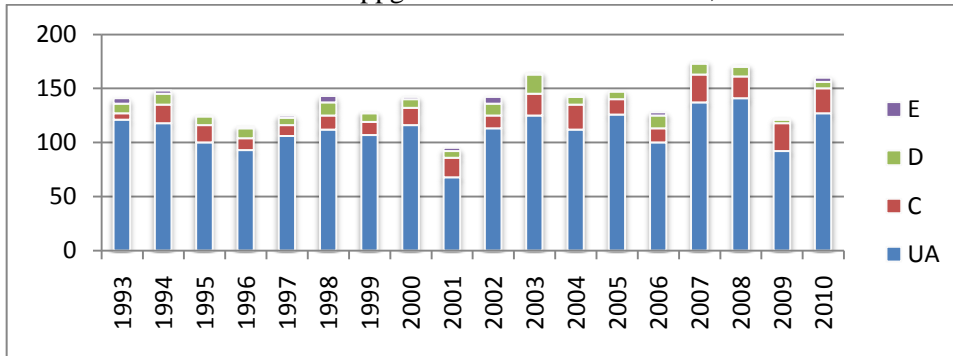

Ovan ses registrerade samojeder i Norden. Jämförelse med antalet HD-undersökta mellan 1993-2010. Se bilaga för statistik i sifferform. I nedanstående statistik, finns HD-resultatens fördelning för de röntgade hundarna per land.

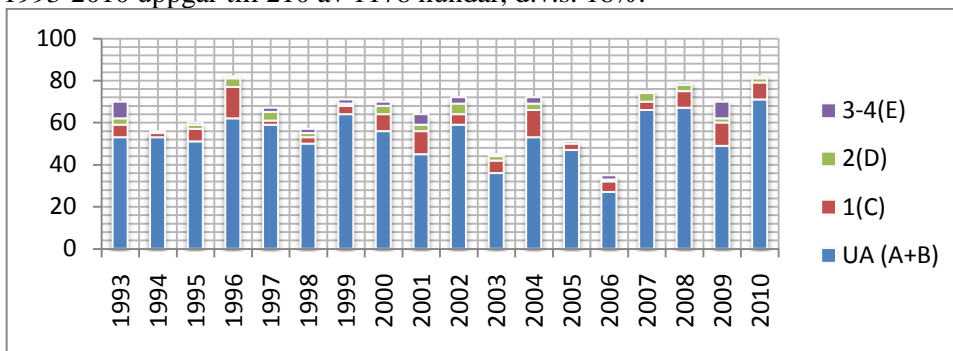
HD-belastade hundar är ett problem. Trots många års noggrant röntgande av avelsdjuren har belastade hundar procentuellt inte minskat.

SVERIGE

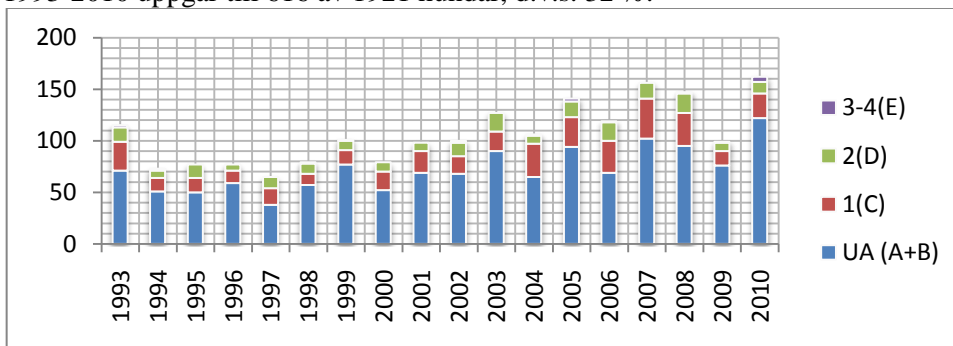
Av den totala registrerade samojedpopulationen i Sverige röntgas i snitt 52%. De icke godkända HD-resultaten mellan 1993-2010 uppgår till 500 av 2514 hundar, d.v.s. 20%.

NORGE

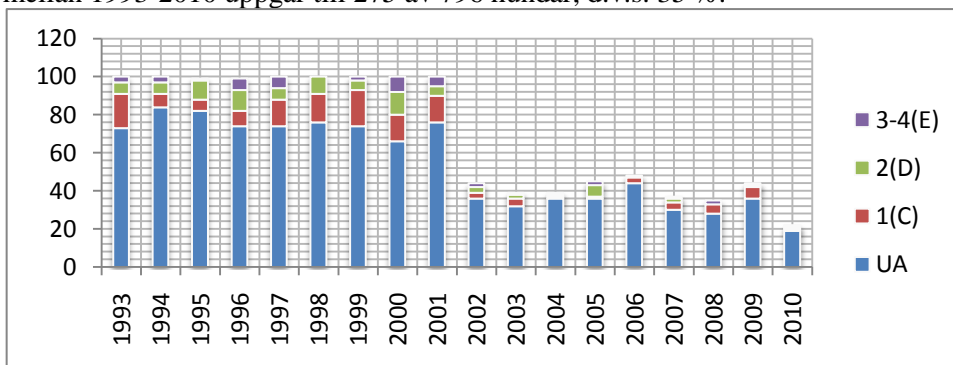
Av den norska registrerade samojedpopulationen röntgas i snitt 53%. De icke godkända HD-resultaten mellan 1993-2010 uppgår till 210 av 1178 hundar, d.v.s. 18%.

FINLAND

Av den finska registrerade samojedpopulationen röntgas i snitt 51 %. De icke godkända HD-resultaten mellan 1993-2010 uppgår till 616 av 1921 hundar, d.v.s. 32 %.

DANMARK

Av den danska registrerade samojedpopulationen röntgas i snitt 35 %. De icke godkända HD-resultaten mellan 1993-2010 uppgår till 275 av 796 hundar, d.v.s. 35 %.

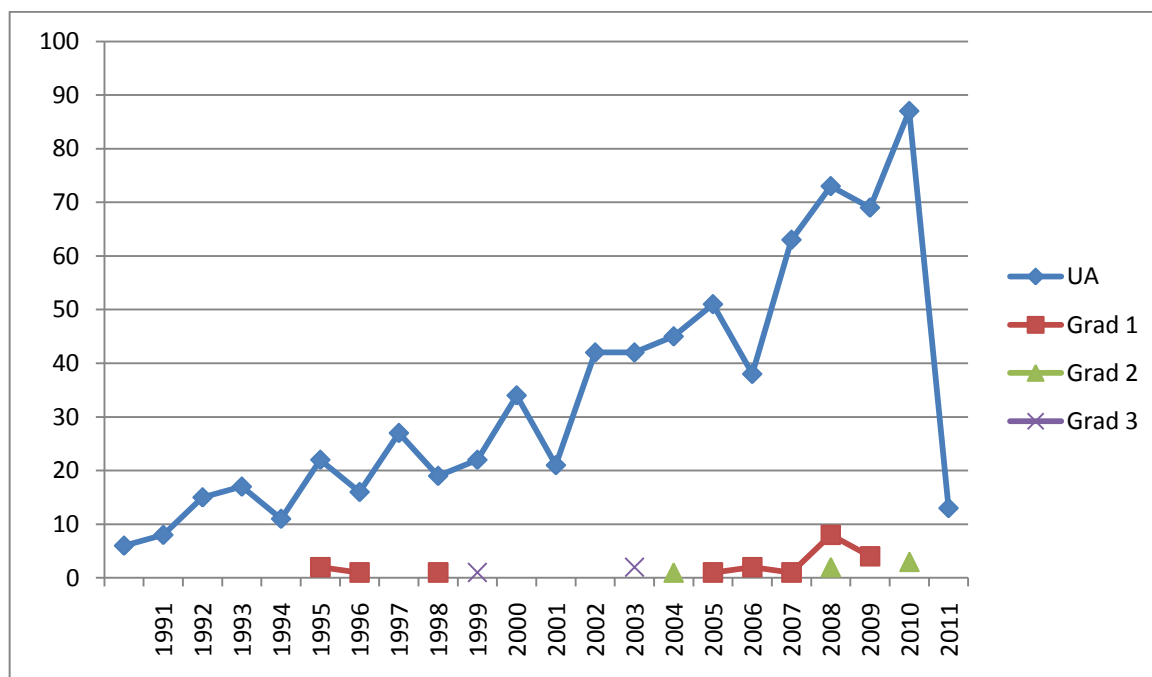
I jämförelse mellan de Nordiska länderna ligger Sverige relativt bra till om än dock vi ligger för högt i antalet belastade hundar. Påpekas bör att man i andra nordiska länder tillåter avel även på hundar med höftledsdysplasi.

Vi bör uppmuntra arbete för att avelskraven i framtiden blir desamma i hela Norden då ett ökat utbyte av avelsmaterial sker mellan länderna.

I Sverige uppnår vi i dagsläget inte målsättning att minst 60 % av födda hundar röntgas. Tyvärr visar också dagsaktuell statistiken att ca 25 % av de undersökta hundarna är HD-belastade. Ovanstående statistik är procentsatser över en period på 17 år, men under 2009-2010 har det varit en kraftig nedgång i antalet röntgade.

Armbågsledsdysplasi (ED)

Av hundar födda 2001-2010 är hittills 521 undersökta för ED. Av dessa har 24 individer någon grad av dysplasi.

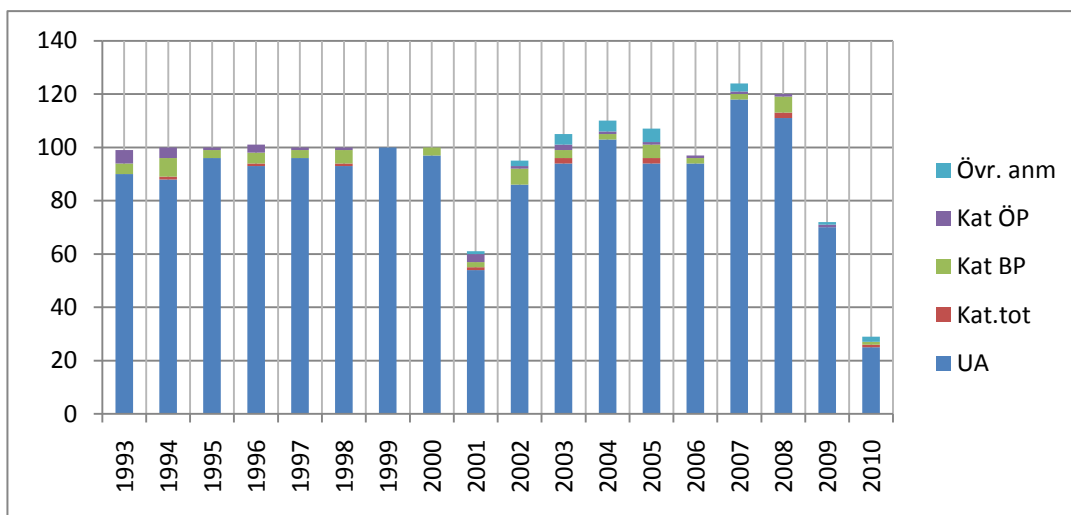
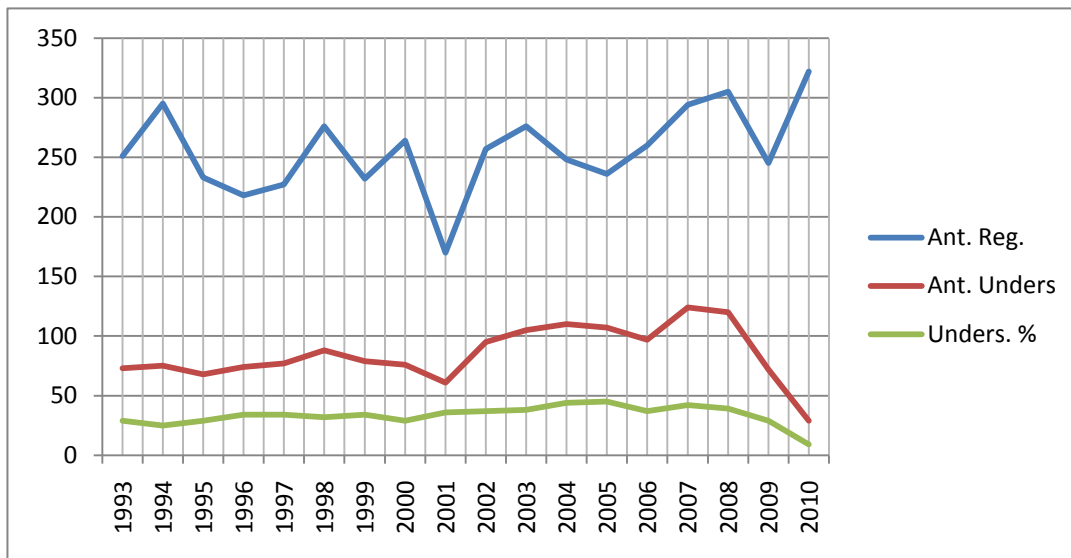
Se bilaga för statistik i sifferform.

För att få en aning om hur det verkligen står till i rasen som helhet ser vi från rasklubbens sida gärna att så många individer som möjligt undersöks fram till nästa revidering av RAS.

Det rör sig om ganska få procent som fått anmärkning av alla som undersökts. Därför tycker vi att man först måste få större kännedom om hur utbrett det är genom att på frivillig basis få ett större underlag för utvärdering.

Utifrån de siffror vi har tagit del av är antalet undersökta hundar alltför få för att göra en analys och utvärdering om ED är ett problem för rasen. Vid ett större underlag röntgade kan en diskussion föras. Uppfödarna bör vara observant på ED-resultaten.

Ögonundersökta samojeder, Sverige

Noteringens betydelse: KAT.tot = Total Katarakt, BP = Bakre polär, ÖP = Övrig partiell. Se bilaga för statistik i sifferform.

Statistiken visar att vi inte har något större problem beträffande ögonen. Valphänvisning ges även framledes endast där föräldradjuren är ögonundersökta utan ärftliga ögonsjukdomar, vidare se reglerna för valphänvisning.

Diabetes

Den rasen som är mest drabbad, samojed, är också den rasen som är framavlade för att springa. Den ska lätt kunna ta upp sockret och snabbt kunna tillgodogöra sig maten och sedan springa oavbrutet i många timmar. När den inte utnyttjar sin fulla kapacitet blir den sjuk (Hanna Brodda, www.dinamediciner.se). Enligt veterinärmedicinsk statistik är samojedhunden den ras som toppar listorna. Rasklubben har fått kännedom om att det bedrivs forskning kring diabetes hos bl.a. samojedhund vid SLU (Sveriges lantbruksuniversitet), när denna forskning är klar bör resultaten angående diabetes uppdateras vid nästa utvärdering av RAS. Men alla hundar kan få diabetes. Om det är ärftligt eller inte, vet inte forskarna, men eftersom vissa raser drabbas mer misstänks en viss ärftlighet. Även cairnterrier och jämthundar får oftare diabetes, enligt Tove Fall, som doktorerar i hunddiabetes vid Lantbruksuniversitet.

Fertilitet/Fortplantning

"Prioritera avel av hundar med naturlig fortplantningsförmåga." (SKK's Avelspolicy)

Tik skall ha normala l p samt vara parningsvillig för att användas i avel. Hanhund skall ha en välutvecklad k nsdrift för att användas i avel. God k nsdrift och fortplantningsförmåga (parning, dräktighet, valpning och valpv rd) hos avelsdjuren  r väsentliga. Fria parningar, där hund och tik klarar akten själva skall eftersträvas (all form av tv ngsparning  r förbjudet enligt svensk lag). Goda modersegenskaper  r av vikt att bevara. Naturliga egenskaper/beteenden så som att tiken spyr upp maten till valparna m.m.  r på väg att gå f rloerade i stor utsträckning inom tamhundsaveln. Viktigt är även att notera hanhundens beteende gentemot valpar. Att vara en god far/lekpappa är viktigt för valpens utveckling. Detta innebär dock inte att man skall välja den närmast tillgängliga hanhunden man kan hitta att para sin tik med.

Vitalitet

Strävan skall vara hög vitalitet hos avelsdjuren. En samojedhund skall vara vital och hålla sig ungdomlig upp i hög ålder, vilket man kan uppnå genom att i rimlig utsträckning använda något äldre djur i avel, med dokumenterad hög vitalitet långt tillbaka i stamtavlan och som bevisligen varit sjukdoms- och skadefria under en lång livstid. God vitalitet inom rasen uppnås även genom att använda hundar som utvecklas långsamt och inte är färdigutvecklade förrän vid närmare 5 års ålder, samt att inte använda hundar som  r "färdiga" tidigt (vuxen f r sin ålder) i avel då de kan bli  verutvecklade i vuxen ålder. Även om en tik  r mogen att ha valpar när hon  r 2-3 år gammal så fortsätter hon att utvecklas, likaså gäller hanhunden. Hundarna vidareutvecklas för varje år, benstommen breddas (blir grövre), hundens vikt och massa ökar, muskelmassan ökar och stärks, djupet av bröstkorgen ökar med åren, bredden och tyngden i huvudet ökar o.s.v. Med en tidigt färdig hund menas att den har en lämplig massa, vikt, bröstdjup, huvud, proportioner, m.m. lämpligt f r en vuxen hund (4-6  r) redan i unghunds ren. Dessa tidigt utvecklade hundar kan komma att fortsätta utvecklas under många  r till och många av dessa tenderar att bli grova, tunga, l gst lld (bröstkorgens djup ökar med åren varför proportionerna förändras) och klumpiga i vuxen ålder. Dessa hundar tenderar i slutänden att bli gamla i förtid. Att selektera tidigt färdiga hundar till avel kan leda till minskad vitalitet hos rasen, likväl som det inverkar på hållbarheten vid fysisk belastning. Detta bör  cks  exteriördomare uppmärksamma genom att inte prisbel na hundar som ser allt för färdigutvecklade ut för sin ålder då vinstrika hundar ofta selekteras till avel. Idag ses ett växande problem där exteriördomare premierar juniorer och unga hundar som uppvisar en massa och grovhet lämplig för en vuxen hund, 5-7  r.

Genom regeländringen från 2012 med tilldelande av utst llningscertifikat i bruksklass minskar risken att certifikat delas ut till unga hundar som ser vuxna ut med anledning av  lderskraven för deltagande vid bruksmeritering. Ett större antal väldigt unga hundar kan alltså inte längre tävla om certifikat på utställning vilket bör ses som ett sundhetstecken f r rasens vitalitet då många uppfödare än idag väljer avelsdjur efter höga premieringar i utställningsringen.

Kastration

I linje med SKK's nuvarande arbete rekommenderar rasklubben att man aldrig kastrerar sin hund annat  n av medicinska skäl. Detta bl.a. på grund av:

- Rasen  r som population genetiskt liten, varför man inte bör bidra till att försämra den ytterligare genom slentriankastration som slår ut fullt friska och funktionsdugliga hundar ur avel.
- De problembeteenden man eventuellt l ser med en kastration  r de som ligger i sexualiteten, vilket väldigt få upplevda problematiska beteenden g r.
- Vissa problematiska beteenden kan  cks  förvärras då en kastration sänker hundens testosteron som hjälper till att skapa en god självkänsla hos hunden.
- En kastration  r ett kirurgiskt ingrepp som alltid är omgärdat av medicinska risker.
- Samojeden  r en ras som påverkas kraftigt negativt av en kastration då de kan bli loja/slöa (missgynnar den generella arbetslusten) och öka kraftigt i vikt.

- Den mest vanliga negativa effekten, som i stort sett alla kastrerade samojeder drabbas av, är att pälsen börjar växa i mängder och omfång.
- En kastrationspäls kan bli väldigt mjuk och ullig i sin struktur med kraftigt försämrad förmåga att hålla snö, is, smuts och fukt borta. De polara egenskaperna uteblir.
- En kastrationspäls blir lätt så lång och omfångsrik att man tvingas klippa hunden, vilket aldrig är bra.
- Den mjuka ulliga kastrationspälsen ger också upphov till stora tovor som är svåra att reda ut.

Påpekas bör också att även kemisk kastration kan ge samma och/eller snarlika biverkningar med bibehållen negativ biverkning även efter att preparatet gått ur kroppen.

En intakt hund gynnar avelsbasen då den finns tillgänglig för avel ifall den bedöms lämplig. Kastration i tidig ålder försämrar uppfödarens möjlighet att utvärdera mentaliteten vilken inte är fullt rättvisande förrän hunden når vuxen ålder, en ung hund som kastreras tidigt blir aldrig mentalt vuxen. Ökar kastrationen av unga djur försämrar uppfödarens möjlighet att utvärdera mentaliteten i sitt avelsprogram.

Belastnings- och förslitningsskador

Samojedhunden är en polar-brukshund varför stor vikt skall läggas vid dess anatomiska konstruktion i förhållande till risken för belastnings och förslitningsskador vid fysiskt arbete. Detta kan utvärderas vid regelbundet fysiskt arbete under längre tid. En samojed med sund konstruktion skall inte uppvisa belastnings- och förslitningsskador i högre grad än genomsnittet vid regelbunden fysisk belastning under längre tid och flera säsonger. Samojeden skall genom sin konstruktion hålla för ett aktivt och regelbundet friluftsliv på fjället, i dagspåret och under långa strapatser året om under alla årstider, likaså skall samojeden hålla fysiskt för övriga diverse hundsporter.

En konstruktion som menligt inverkar på hundens förmåga att hålla sig skadefri vid längre regelbunden fysisk belastning bör väga tungt vid utvärderingen av dess kvaliteter som avelsdjur då samojedhunden först och främst skall vara just en funktionell polar-brukshund. Rasens anatomiska konstruktion får aldrig utgöra en begränsning i hundens användningsområde eller i dess välfärd i alla situationer. Här bör också tillväxt och utveckling beaktas då en samojed skall uppvisa en fortsatt hållbar konstruktion även när den når vuxen ålder (5-7 år) och där över.

Egenskaper i hundens konstruktion som kan orsaka ökad risk för belastnings/förslitningsskador:

- **Tung/grov hund (ökad eller överdriven tyngd och massa generellt i förhållande till dess storlek)** – Disponerar för förslitningsskador på leder och ligament generellt, samt inverkar menligt på uthålligheten.
- **Grova och breda bröstorgar och frontpartier** – Disponerar för överbelastningsskador i frontpartiet, bog-, armbågs- och handleder, m.m. Hos en hund i rörelse hamnar naturligt mycket kraft och belastning på leder och ligament i frontpartiet. Breda tunnformade fronter disponerar också för problem i den snörande gången.
- **Tungt/grovt huvud** – Tröttar hunden vid fysiskt arbete.
- **Övervikt (hunden är tjock eller fet)** – Disponerar för ökad risk för belastnings och förslitningsskador generellt.
- **För raka eller veka handleder/handlovar** – Disponerar för överbelastningsskador av leder och ligament i handloven.
- **Övervinklad eller otillräckligt vinklad fram och bak** - Disponerar för felaktig belastning av leder, ligament och bendelar. Exempelvis en för rak front eller otillräckliga vinklar i bakstället, m.m.
- **Överbyggd** – Ger onödig vikt på frambenen.
- **Sänkt rygg (svankryggad)** – Disponerar för förslitning av ryggkotor.
- **Platta tassar utan svikt i tålederna** – Ger dålig stötdämpning.
- **In- eller uttåad ställning** – Disponerar för förslitningsskador.
- **Står under sig fram** – Innebär ökad påfrestning på framben och front parti.

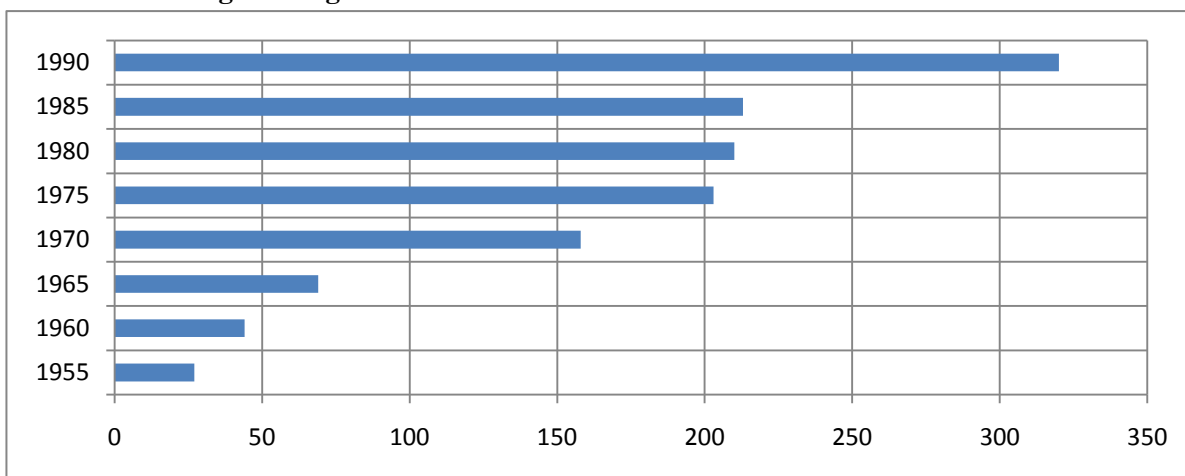
NULÄGESBESKRIVNING - POPULATION OCH AVELSSTRUKTUR

Nulägesbeskrivningen av dagens population bygger på insamling av information och statistiska värden ur SKK's avelsdata, programmet LatHunden och försäkringsbolagens statistik samt analysering av dessa. Inavel, förlust av genetisk variation och spridning av ärftliga defekter utgör genetiska hot mot alla små djurbestånd. Våra hundraser är inte undantagna från genetiska faror. Avel där endast ett fåtal av befintliga hundar används i uppfödningen riskerar att få mycket allvarliga konsekvenser på sikt. Hög förekomst av ärftliga skador och sjukdomar inom en ras visar att avelsarbetet gått snett. Det är viktigt att såväl rasklubbar, uppfödare och valpköpare bidrar till en genetiskt sundare hundavel (Stockholms universitet, studie finansierad av SKK).

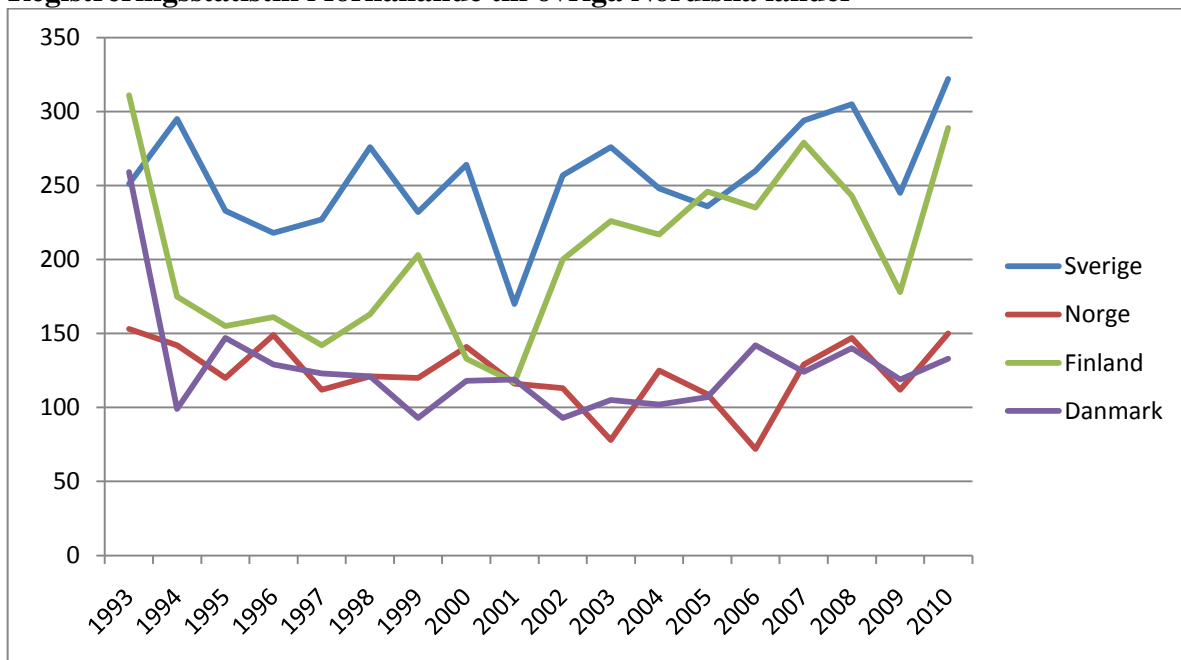
Rasens registrering

Få samojeder har ursprungligen registrerats, men det registrerades en samojedhund i SKK redan år 1893. Rasen blev uppmärksam av en bredare allmänhet under 1970-talet då det även importerades samojeder, bl.a. från USA, som kom att betyda mycket för rasens avelsutveckling.

Äldre svenska registreringssiffror i 5-årsintervall

Registreringsstatistik i förhållande till övriga Nordiska länder

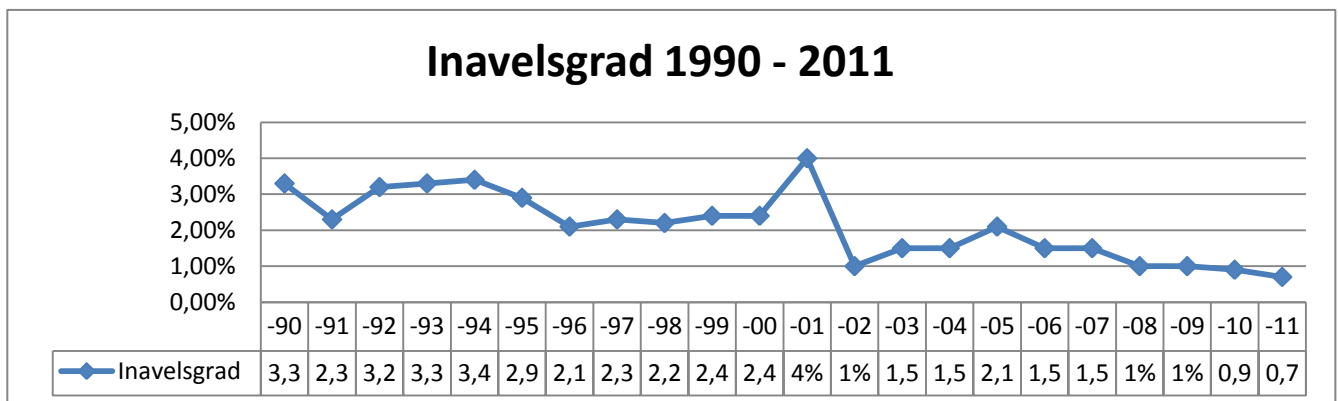

Registreringssiffrorna i tabell och sifferform för samtliga nordiska länder perioden 1993-2010 ses i bilagan tillsammans med siffrorna för HD-resultaten.

Nutida inavelsstatistik per år, SAMOJED

I och med att vi inte kan fastställa den befintliga totala inavelsgraden baserad på äldre nära släktskapsparningar visar diagrammen nedan ur SKK's databas endast på dagens inavelsökning. Om inaveln anges med 2 % betyder detta att aktuellt års avelsarbete har lett till en ökning med 2 % utifrån en 5 generationers stamtavla. Detta innebär inte att rasen totalt sett har en så låg inavelsgrad som 2 %. Varje uppfödare bör vara medveten om att gammal inavel inte försvinner eller går att ta bort, den kommer alltid att vara konstant beroende av det vi gjort historiskt, sedan hur mycket den ökar med genom åren är beroende av hur hög den framtida trenden/inavelsökningen kommer att vara.

Den faktiska inaveln i rasen och inavelsgraden angiven i SKK's databas är två olika saker.

Ovan: Rasens genomsnittliga årliga ökning av inavelsgraden beräknad över 5 generationer. Under åren 1976 till 2002 registrerades totalt 7711 samojeder. Inavelsgraden var i genomsnitt 3,0 %. Under åren 2003-2009 har inavelsgraden sjunkit ordentligt och ligger stadigt dessa år på 1 – 1,5 %.

Genetisk variation

”Verka för en låg andel nära släktskapsparningar för att därmed minska inavelsökningen i hundraserna; medverka till att enskilda individer eller grupper av närbesläktade individer inte överutnyttjas i aveln.” (SKK's Avelspolicy)

Genetisk variation (eller ärftlig variation) är ett begrepp som syftar på mängden genetiska variationer inom en art. Bristen på variation inom en art eller population gör den sårbar för sjukdomar och angrepp (se bilaga om inavelns negativa verkningar). Påpekas bör att man främst under andra världskriget i vissa linjer blandade in andra raser vilka gör sig påmind i dagens samojed. En fördel kan vara att vi fick in individer i rasen som breddade den genetiska basen, men till nackdel för rasens specifika egenskaper, den polara anpassningen.

I grunden när samojedrasen etablerades var rasen liten, den byggdes upp av ett väldigt litet antal ursprungshundar (founders) vilket innebar en snäv genetisk bas redan i begynnelsen.

Historiskt identifierade genetiska flaskhalsar:

1. Ytterst få individer togs ut från Sibirien, kanske så få som max 50.
2. Alla ursprungs importörer från Sibirien användes inte i avel.
3. Alla flerfärgade valpar kom systematiskt att avlivas tidigt i etableringen av rasen i västvärlden.
4. Under första delen av 1900-talet drabbades stora delar av den västerländska raspopulationen hårt av valpsjuka och andra epidemier som kom att slå ut ett stort antal individer.
5. De två världskrigen har också inverkat på rashundsaveln allmänt med en kraftig nedgång under dessa perioder.
6. Kraftig inavel genomsyrar avelsmetoden från starten i västvärlden fram till ca början av 2000-talet.

7. Tidigare matadoravel, på ett fåtal i utställningsringen vinstrika hanhundar, har lett till att många hundar idag har ett relativt nära släktskap genetiskt.
8. Idag ses en tydligt eskalerande delning inom raspopulationen med mer eller mindre slutna genetiska subpopulationer, vilket lett till populationer inom populationen.

Att rasen genom århundraden överlevt den hårdhänta gallringen för olika egenskaper med bibehållen hälsa talar för att rasen ursprungligen måste ha varit genomsund och besuttit en okuvlig livskraft.

Begränsningen av antalet avkomor efter varje avelshund är en möjlig väg att sprida aveln på flera individer. Lika viktigt är det också att minimera antalet avelsrestriktioner till fördel för fler djur i avel. Ett sätt att informera uppfödare och hanhundsägare om hanarnas inflytande i aveln är genom att studera s.k. ”farfarskurvor”. Dessa speglar hur många barnbarn hundens farfar har. En hanhund kan ha många avkomor men om dessa används i liten omfattning kan den hanhundens inflytande på sikt bli begränsat. Det omvända inträffar om en hane har relativt få avkomor som istället används flitigt.

DNA-typer/variationer och förekomsten av dessa hos samojed

Under konferensen WSA (World Samoyed Meeting) i Birmingham, England, augusti 2012 presenterade finska samojedklubben en DNA studie gjord på den finska raspopulationen 2010 där det framkom att rasen är mycket illa utsatt vad gäller variationsförekomst av DNA typer. I studien har 54 hundar ur olika familjegrupper testats även inkluderat importerade linjer/familjegrupper från övriga världen. Majoriteten av hundarna i studien, ca 75 %, uppvisade en så kraftig homozygot genetik att vanligast förekomna DNA typen var Samu1 och mer undantagsvis Samu2, och i yttersta undantagsfall förekom någon ytterligare variant hos enstaka individ vilket tyder på en mycket kraftigt inavlad population. De flesta raser har 3-5 dominant variationer, samojeden har 1 och i undantagsfall 2. Enligt den finska samojed-klubben har de ännu inte funnit en enda individ ur den engelska populationen som uppvisar annat än 1 dominant DNA typ (Samu1), populationen saknar helt genetisk variation. Detta innebär att samojeden har mindre genetisk variationsförekomst bevarad än de flesta övriga domesticerade hundraser. I Finland har man dragit slutsatsen att rasen genetiskt är så pass illa utsatt att om Samu1 tillåts fortsätta dominera och slå ut övriga mer undantagsvis förekommande DNA varianter kommer rasen ha svårt att överleva nästa decennium. Hur den svenska och även den svensk/norska populationen ser ut vet vi inte förrän liknande studier har gjorts även på vår egen population. Men vi kan anta att vi ligger farligt till genetiskt även i den svenska populationen då snarlik historisk avelstradition ligger bakom de flesta populationer världen runt där inavel och matadoravel kraftigt har dominerat. Denna studie bör beaktas när vi tolkar resultaten av den digitalt uträknade effektiva populationsstorleken (N_e). Även om N_e individmässigt ligger över den kritiska nivån för en arts överlevnad kan vi ändå fråga oss hur livskraftig raspopulationen är genetiskt? Gammal inavel försvinner aldrig. För vidare information kring denna studie se bilaga.

Livskraftig djurstam

Djurstammar med färre än 50 individer i effektiv populationsstorlek betraktas i artbevarande sammanhang som utrotningshotade. Först vid nivåer över 100 individer går förlusten av gener så långsamt att den naturliga selektionen kan matcha förlusterna och upprätthålla livskraften i djurstammen (Lennart Swenson).

Djurstammar med 400-500 individer i effektiv populationsstorlek anses kunna överleva obegränsad tid utan allvarliga slumpmässiga förändringar av genfrekvenser vilka skulle hota stammens vitalitet. För praktiskt avelsarbete med våra hundraser är det önskvärt att inte underskrida 100 individer i effektiv population med en långsiktig strävan att nå en nivå av 200 djur. Det är därför önskvärt att avelsarbetet i raserna baseras på en medveten styrning så att de flesta familjer (linjer) bidrar med avelsdjur till nästa generation.

Ovan: Några av rasens mest kända sibiriska ursprungsimporter. Från vänster till höger: Houdin, Lobi, Antarctic Buck, Yugor of half way, Moustau of argenteau.

Verklig (N) och effektiv (Ne) populationsstorlek

Period	Valpar/ kullar	Effektiv Avelsbas (Ne)		Inavel%	Max. antal valpar	Rek. antal valpar
		Utnyttjad	Tillgänglig			
2007 – 2011	1441/258	472 *	135	1,1	72	28
2002 – 2006	1211/223	500 *	125	1,4	60	24
1997 – 2001	1143/211	55	88	2,6	57	22
1992 – 1996	1282/259	45	159	3	64	25
1987 – 1991	1926/358	84	100	3,07	96	38
1982 – 1986	1311/245	126 *	103	3,7	65	26
1977 – 1981	1021/211	19	57	6	51	20
1972 – 1976	346/116	37	48	4,8	17	6

Den beräknade avelsbasen (effektiva populationen) avser inte antalet faktiskt använda avelsdjur. Beräkningarna utgår i stället från den faktiska ökningen av inavelsgraden i den stam av hundar man faktiskt har. Därefter beräknar man hur stor en slumpparad population med lika antal hanar och tikar skulle behöva vara för att inavelsstegringen skulle bli densamma som i den verkliga hundstammen. Det antal man då får fram är måttet på den effektiva populationen eller avelsbasen. Den effektiva avelsbasen beskriver således hur närbesläktade de avelsdjur är som kommer till användning och vilken effekt det släktskapet får på förlusten av ärftlig variation i djurstammen.

Dataprogrammet LatHunden, Genetica AB, medger också beräkningar av "tillgänglig" avelsbas. Beräkningen baseras på slumpmässiga simulerade parningar för två generationer framåt i tiden. Endast de hundar som verkligen använts som avelsdjur av rasens uppfödare utgör startpunkt för beräkningarna. Vid de simulerade och slumpmässiga parningarna tillåts dock inte parning mellan helsyskon eller föräldrar och avkomma. Programmet tar i övrigt inga andra hänsyn.

Som framgår av tabellen ovan låg den tillgängliga effektiva populationen (avelsbasen) fram till 1986 farligt nära en kritiskt låg nivå där det är stora risker för allvarliga genförluster i den svenska stammen. Ända fram till 2001 låg den utnyttjade effektiva populationen (avelsbasen) nära kritiskt låga nivåer. Under dessa år var den tillgängliga avelsbasen större än den utnyttjade samt att individantalet låg under gränsen för en livskraftig djurstam, vilket visar på antingen en omfattande linjeavel (inavel) eller ett missbruk av enskilda hanhundar. Den kraftiga sänkningen av den genomsnittliga inavelsnivån som därefter har genomförts har lett till en ökning av den utnyttjade avelsbasen. * Den förhållandevis låga siffran för tillgänglig avelsbas i förhållande till den missvisande höga siffran för utnyttjad kan bero på en felmarginal i data programmet, p.g.a. nyregistrering av importhundar med kort stamtavla perioderna 2002 - 2011.* Likaså gäller perioden 1982-1986 där ett fåtal importer gjordes från USA, England och Australien. Importerna har medfört en sänkning av inavelsnivån. Samtidigt har dock den tillgängliga avelsbasen sjunkit något med undantag för perioden 1997-2001, vilket visar att den totala bredden i stammen trots importerna nu är lägre än tidigare under perioden 1992-1996. Nivån uppfyller idag den önskvärda miniminivån för gynnsam utveckling av inavelsnivån och bör därför kunna upprätthållas även om importen av nya hundar skulle minska om den låga inavelsökningen vi idag har bibehålls. Importerna kan även de vara kraftigt inavlade i sitt hemland och i och med detta endast bidra med en låg variationsförekomst i sitt DNA. Vi bör vara medvetna om att när vi räknar Ne på en population används endast värden 5 generationer tillbaka i tiden vilket innebär att programmet inte tar hänsyn till äldre inavel. Detta innebär att låg variation i rasens DNA kan vara verklighet trots ett högt individantal (Ne).

Fruksamhet och inavel 1970 - 2009

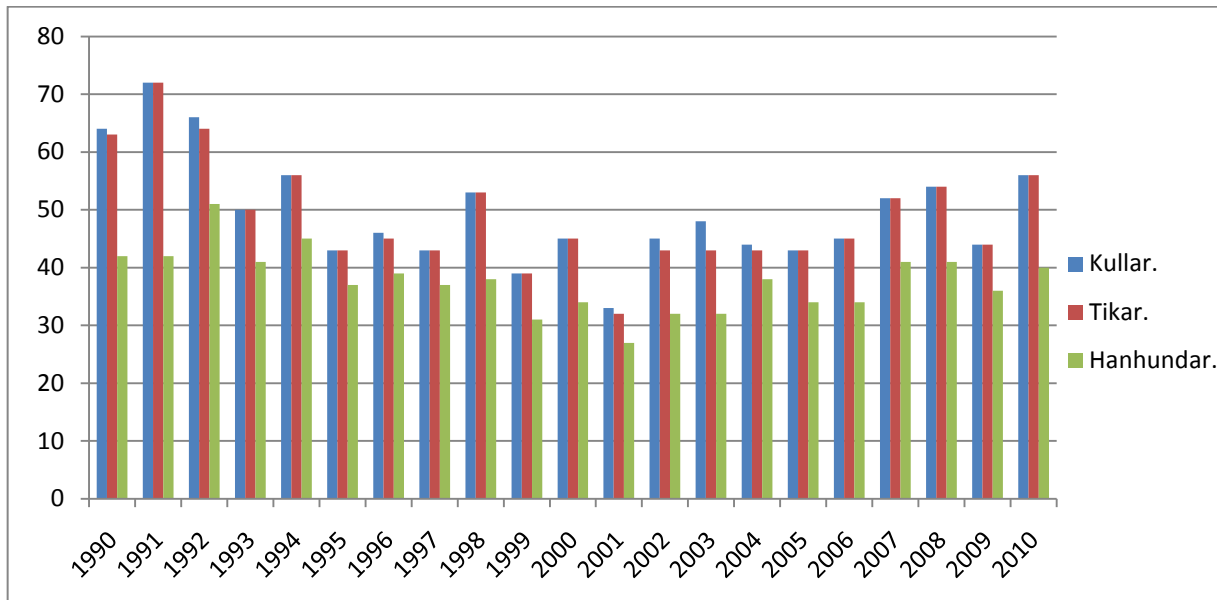
Samojed:	Parningstyp			
	1 Mindre besläktade än kusiner (mindre än 6,25%).	2 Besläktade som kusiner eller motsvarande (minst 6,25% men mindre än 12,5%).	3 Besläktade som halvsyskon eller motsvarande (12,5% men mindre än 25%).	4 Besläktad som förälder – avkomma eller helsyskon (25 % inavelsgrad eller högre)
Antal kullar	1753	211	99	37
Inavel %	1,3	8,1	15,5	26,3
Kullstorlek	5	4,8	4,1	3,9

I raser med litet genomsnittligt antal valpar per kull blir de avläsbara effekterna på kullstorlek av naturliga skäl mindre. Inavels nedsättande verkan på fruktsamheten ses då främst i svårigheter att få tikar dräktiga (LatHunden 2012).

Kullstorlekar och djur använda i avel

Kullgenomsnittet i Sverige under dessa 10 år är 5,25 valpar, och tittar man på kullgenomsnittet på de 10 åren dessförinnan var siffran 5,26 valpar, vilket tyder på väldigt stabila kullstorlekar.

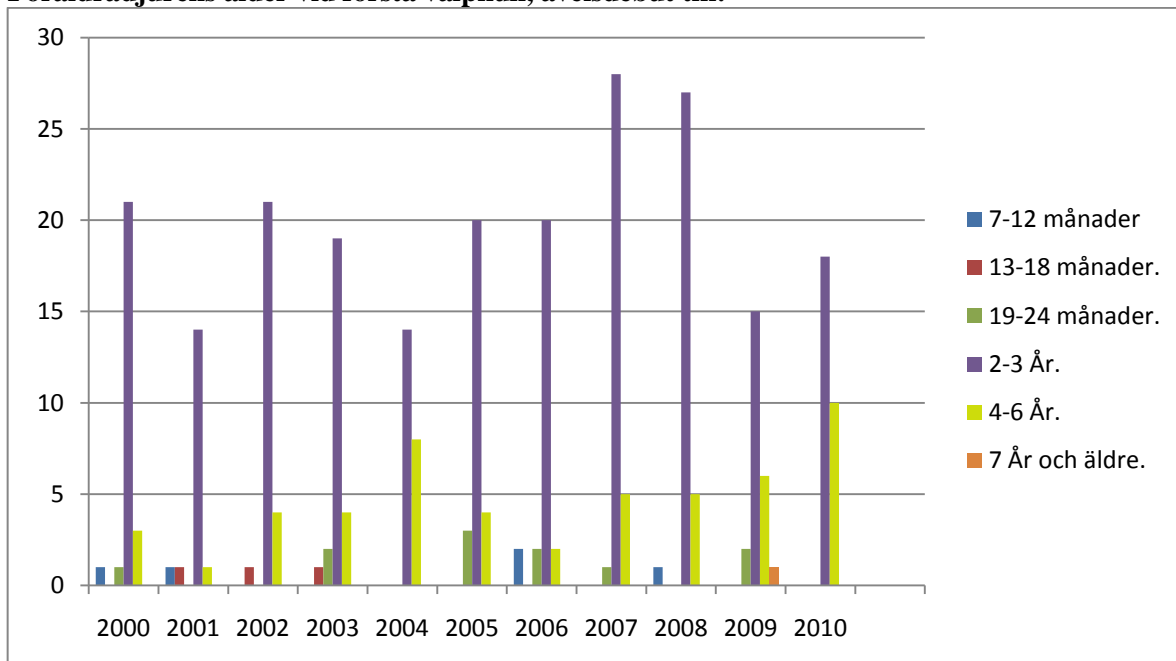
Diagrammet nedan visar antal tikar resp. hanhundar använda i avel som renderat i kullar ett visst år (År = födelsedatum för kull).

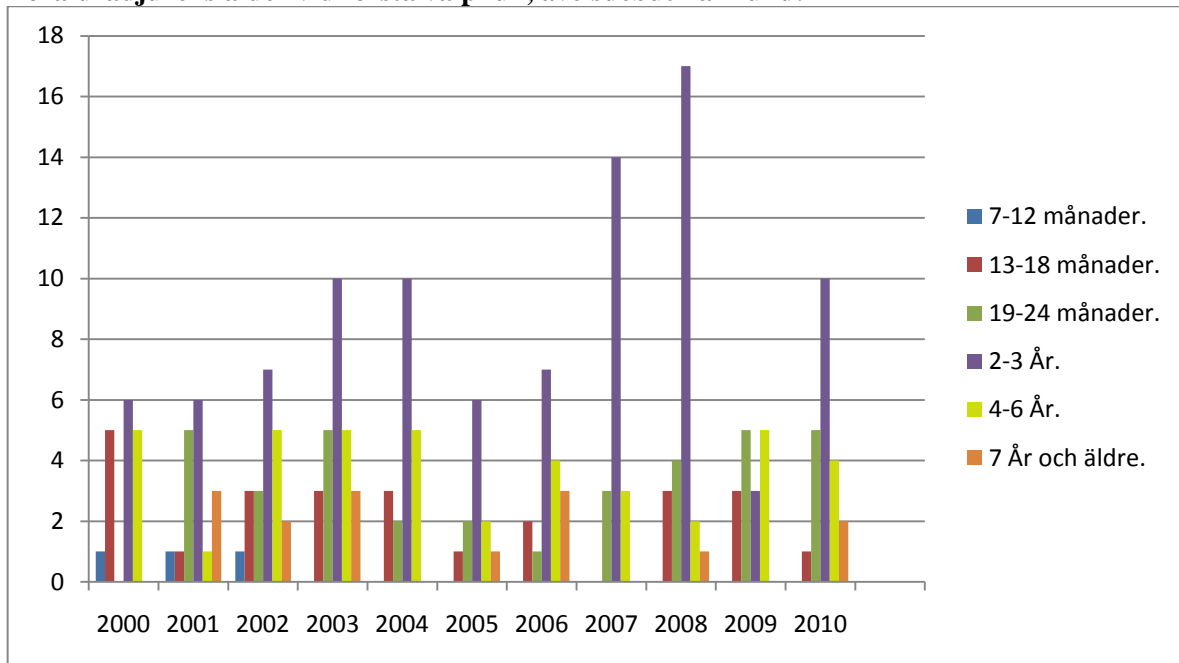
Se bilaga för statistik i sifferform.

För populationens framtida livskraft är det önskvärt att lika många tikar som hanhundar används i avel. Tabellen och diagrammen visar en trend i överanvändning av hanhundar i förhållande till tikar. Under 20 år har 22 % färre hanar än tikar använts i avel. Totalt: 236 hanar färre. Genomsnittet per år är 11,8 hanar.

Föräldradjurens ålder vid första valpkull, avelsdebut tik:

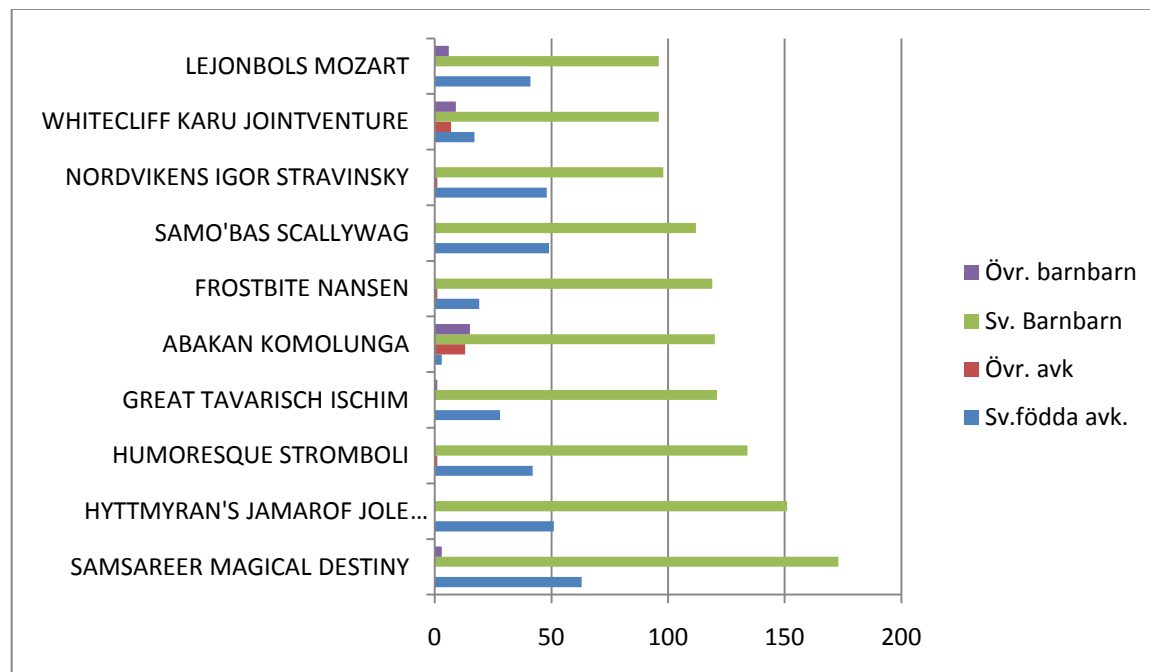

Se bilaga för statistik i sifferform.

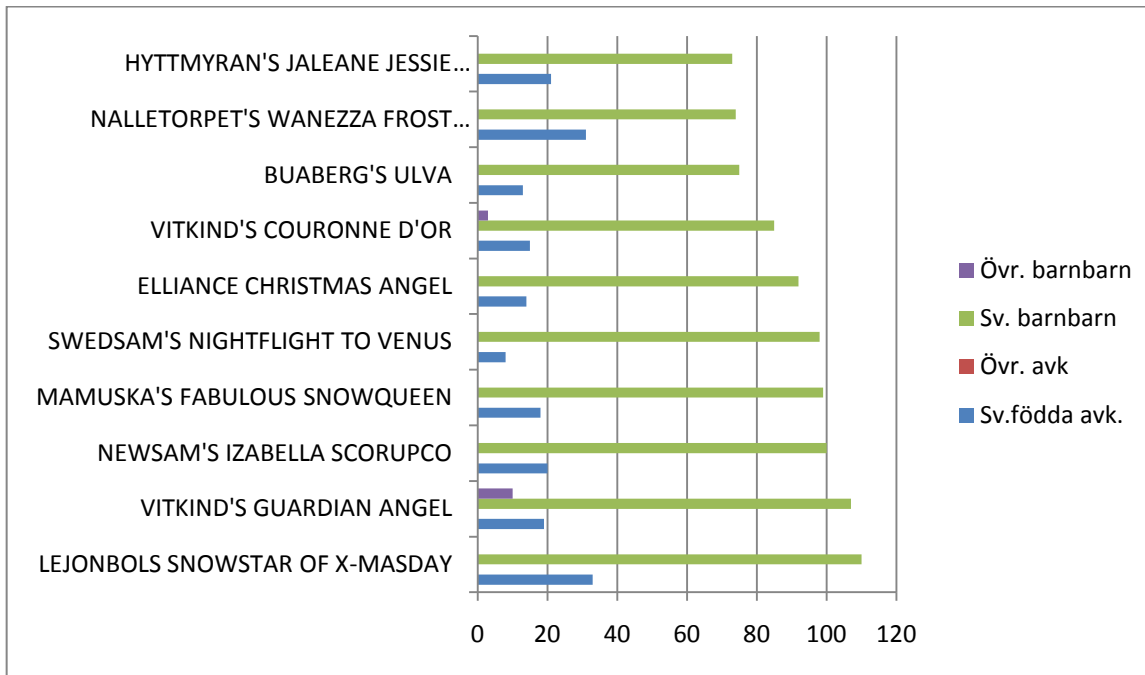
Föräldradjurens ålder vid första valpkull, avelsdebut hanhund:

Se bilaga för statistik i sifferform.

Flertalet hundar gör avelsdebut mellan 2-3 års ålder. En tik bör inte debutera i för hög ålder med hänsyn till djurvälståndet då det blir tyngre och jobbigare födslar. Innan ytterligare kullar tas på samma avelsdjur rekommenderar rasklubben uppfödarna/hanhundsägarna att innan de upplåter hunden till avel en andra gång först se vad den har givit (utvärdera kullen) innan man bestämmer sig för vidare avel. Lämpligt är också att vid en andra kull hitta nya avelspartners från helt andra linjer till fördel för bevarandet av den genetiska variationen i rasen.

Barnbarns kurvor

Ovan: Barnbarnsstatistik 10-i-topp för hanhund slutet av 2012. Se bilaga för total statistik i sifferform.

Ovan: Barnbarnsstatistik 10-i-topp för tikar slutet av 2012. Se bilaga för total statistik i sifferform.

Avelsmatadorer

Med avelsmatador avses hund som överstiger gränsen att få fler valpar än 5 % av de som föds under hans generationsintervall. Vi har idag inte särskilt många avelshundar som har fler avkomor än den övre maxgränsen om 5 %, för närvarande 72 valpar och en som har mer än dubbla antalet barnbarn under samma period. Antalet ska ses som en absolut övre gräns för en enskild individs valpproduktion. Den rekommenderade gränsen för antalet avkomor efter en och samma avelshund är max 2 % av antalet födda valpar under en generation, för närvarande 28 stycken. Se ”Avelsstatistik” för större statistiskt underlag.

Vi ser en positiv trend i medvetandet kring problematiken med att låta en och samma hane bli far till procentuellt för många valpar inom populationen. På 1970-talet och 1980-talet hittar vi hanar med så mycket som 32 svenskfödda kullar, ytterligare utlandsfödda kullar finns på samma hane. Idag hittar vi inga hanar med ett så pass stort antal kullar om än dock vissa hanar fortfarande kan ligga på gränsen till överutnyttjade. Enligt beräkningar i LatHunden har vi gått från 34 avelsmatadorer på 1970-talet till 6 avelsmatadorer 2009. Likaså ser vi en positiv trend i antalet barnbarn, från 449 till 151.

Export/Import

Rasklubben vill påkalla uppmärksamhet på att det utanför FCI-länderna finns flera olika rasstandarder för samojed, där den största skillnaden är storleken (tillåten mankhöjd). Kvaliteten är också skiftande vad gäller bruksegenskaper vilket bör beaktas av uppfödarna vid avelsselektering då vi önskar bevara och förbättra dessa. Under åren 2004-2011 har 87 importerade hundar registrerats i SKK. Det är idag större spridning på varifrån importerna kommer än tidigare. Antal importer per år före år 2004 finns inte specificerat i SKK's avelsdata.

År:	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Antal Importer:	8	13	10	11	13	14	13	5

Ovan källa: SKK's avelsdata.

Samma krav som vi har på våra svenska avelsdjur ska också gälla för våra utländska avelsdjur. Vid registrering av valpar efter utländska avelsdjur, vars hälsoundersökningsresultat ej är godkänt enligt FCI-metod och -regler, skall vid registrering följa SKK's registreringsregler och krav.

Avelsstatistik sammanställning

Nedanstående statistik och rekommendationer är framtagna med hjälp av LatHunden. Beroende på generationsintervallens längd varierar högsta rekommenderat valpantal per hane mellan raser. Den absoluta grunden är att ingen hane bör ges tillfälle att få fler valpar än 5 % av de som föds under hans generationsintervall. Idealet är att inte överskrida 2 %. Beräkningarna nedan utgår från alla som är S-registrerade.

	1970-1979:	1980-1989:	1990-1999:	2000-2009:	2010-2019:
Totalt antal födda	1133	3076	2779	2556	
Hanar antal	533/47 %	1576/51,2%	1430/51,1%	1249/48,9%	
Tikar antal	600/53 %	1500/48,8%	1349/48,5%	1307/51,1%	
Hanar i avel	96/18 %	182/11,5%	155/10,8%	162/13 %	
Tikar i avel	194/32,3%	332/22,1%	261/19,3%	260/19,9%	
Kullstorlek	3,8	5,2	5,0	5,0	
Debut före 1 år = Antal parade före 1 års ålder.	H: 12 T: 2	H: 13 T: 2	H: 10 T: 5	H: 3 T: 5	
Debut före 2 år = Antal parade före 2 års ålder.	H: 28 T: 43	H: 75 T: 71	H: 60 T: 55	H: 62 T: 29	
Medelantal valpar = Genomsnittligt antal producerade valpar.	H: 15,3 T: 9,5	H: 17,9 T: 9,8	H: 11,8 T: 9,1	H: 13,5 T: 9,1	
Största antal valpar = Det största antalet valpar registrerade för någon tik/hane.	H: 109 T: 47	H: 186 T: 39	H: 63 T: 33	H: 58 T: 35	
Rek. Antal valpar = Högsta antal rekommenderade valpar per hane relaterat till populationsstrukturen. 2 % gränsen.	9	28	25	21	
Max. högsta antal valpar = Högsta acceptabla antal valpar per hane relaterat till populationsstrukturen. 5 % gränsen.	23	71	64	53	Ej ännu beräkningsbart intervall.
Största antal valpar = Det största antalet valpar efter enskild hane/tik.	109	186	186	58	
Största antal barnbarn = Det största antalet barnbarn efter enskild hane/tik.	449	454	415	151	
”Matadorer” antal = Antal hanar med fler valpar än rek. Högsta antal valpar eller det dubbla antalet barnbarn.	34	21	11	6	
”Matadorer” % = Andelen ”Matadorer” i procent av hanhundar i avel.	37	10	4	2	
Matadorers valpar i % = Valpar efter matadorer i procent av totala antalet barn barnbarn.	76	37	20	7	
Matadorers barnbarn i % = Barnbarn efter matadorer i procent av totala antalet barnbarn.	84	56	32	12	
Egen inavel% = Avelshanars och tikars egen inavelsgrad.	H: 4,5 % T: 4,2 %	H: 3,4 % T: 3,3 %	H: 2,4 % T: 2,6 %	H: 1,2 % T: 1,5 %	
Generationsintervall = Tiden från dagen föräldrarnas första kull och fram till den genomsnittliga tidpunkten för avkommornas första kull.	4,2 år	4,6 år	4,6 år	4,2 år	

Påpekas bör dock att rasen både nationellt och internationellt är mer eller mindre uppdelad i subpopulationer, vilket ytterligare inverkar på den tillgängliga genetiska variationen för respektive uppfödare.

SAMMANSTÄLLNING AV MÅL OCH STRATEGIER

Nedan de mål och strategier rasklubbens uppfödare och medlemmar enats om för att nå RAS huvudmål.

"Hundavel och därmed hundrasers utveckling grundas på uppfödarens val av avelsdjur samt på den användning som dessa får. Ärftlig variation är en förutsättning för hundraser och deras möjlighet att anpassas till framtidens krav. Därför skall avel och utveckling av rashundar vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet eller funktion eller tömmer rasen på genetisk variation. Avel och uppfödning skall också ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen och Svenska Kennelklubbens grundregler. Till avel ska inte hundar med allvarlig sjukdom eller funktionshinder användas. Parningskombination, som utifrån tillgänglig information ökar risken för allvarlig sjukdom/funktionshinder hos avkomman, ska undvikas. Svenska Kennelklubben ansvarar i samarbete med specialklubbarna för rasbildning, rasutveckling och rasvård." (SKK's Avelspolicy)

RAS skall vara ett dokument som hjälper både den oinvidde och den rutinerade att driva avel som svarar mot SKK's grundregler och målsättning med rashundsaveln, likväl som SPHK's huvuduppdrag att bevara våra polara raser, dess särart och utveckla deras specifika egenskaper, som bl.a. draghundar. Samojedens hälsotillstånd 2010 måste betraktas som gott, och rasen skall även i framtiden alltid förknippas med en frisk, sund och hållbar hundras där dess historiskt dokumenterade bruksegenskaper alltid skall framhållas.

Vi skall bevara en sund ras med få hälsoproblem. Avelsarbetet med samojedhunden skall inriktas framförallt på att behålla rasen ursprunglig och naturlig, med god hälsa och fertilitet, lång livslängd och hög vitalitet. Bibehållna polara egenskaper, draghundsanlag, en stabil mentalitet och en allsidig bruksduglighet, samt ett öppet och trevligt sätt som gör dem ytterst passande som kamrat och familjemedlem för den friluftsinresserade och aktive hundägaren.

Innan vi i framtiden fattar ytterligare beslut om bekämpningsprogram bör man beakta frågan om något enskilt hälsoproblem förekommer i så hög grad att ett hälsoprogram kan motiveras på bekostnad av den genetiska variationen. Avelsrestriktioner innebär en risk då många hundar exkluderas ur avel vilket leder till ökad inavelsproblematik som i sin tur kan leda till uppkomsten av nya sjukdomar och defekter. Genom att likrikta aveln minskas den genetiska variationen och mentala egenskaper som man vill behålla går förlorade p.g.a. att man inte testar varje generation för att kontrollera att de finns bevarade. De kan också vara kopplade till utseendemässiga egenskaper som vi medvetet eller omedvetet valt att inte prioritera i avelsselekteringen. Strävan hos varje uppfödare bör inledningsvis ligga i att föda upp sunda, trevliga och vitala hundar som lever ett långt, friskt, aktivt och skadefritt liv. Därefter bör man också beakta en funktionell exteriör/anatomi anpassad till hundens ursprungliga arbetsområde i linje med rasstandarden. Särskilt avseende skall också fästas vid funktionsbehoven i förhållande till den sibiriska miljön och dess klimat (polara egenskaper). Ett vacker utseende grundat i skönhetsdetaljer oväsentliga för funktionen får en sekundär betydelse till fördel för sundhet och funktion vilket gynnar hundens välfärd, den allmänna bruksdugligheten för hundsport allmänt (bruks, spår, agility, m.m.) likväl som rasens specifika användningsområde, drag-/slädhunden. Denna prioritering gynnar också den enskilda valpköparen som önskar en frisk och skadefri kamrat som lever länge.

Huvudmålet för strategin är hämtat direkt från SPHK: s stadgar

§ 1 Mål: *"Främja avel av mentalt och fysiskt sunda, bruksmässigt samt exteriört fullgoda rasrena polarhundar. Att bevara och utveckla rasernas specifika egenskaper och verka för utveckling av praktiskt bruk av dessa raser som bl.a. draghundar."*

Syftet med huvudmålet för strategin är att gynna samojedens fysiska och psykiska välfärd och samtidigt gynna den friluftsinresserade och den aktiva hundägarens förväntan på sin fyrbenta vän. En konstruktion och egenskaper som hjälper hunden till fysisk och psykisk välfärd i ett aktivt liv i alla situationer, aktiviteter och sporter, inte minst i de miljöer som är typiska för en polarhund.

Hur når vi målet?

Sträva efter en sund konstruktion med hög hållbarhet: frisk, rörlig, stark, snabb, uthållig och robust. En hund som med enkelhet kan röra sig långt och länge i olika gångarter och tempoväxlingar. Individer med genetiska sjukdomar, HD, ögonsjukdomar, m.m. skall inte användas i avel. Inte heller bör hundar väljas till avel med återkommande rörelsebesvär, hälta/förslitningsskada, på grund av olämplig anatomisk konstruktion. Beivra grova och klumpiga hundar då det inverkar på uthålligheten och skadefrekvensen (onödig belastning av leder och ligament). Vikt (massa) bör beaktas tillsammans med rastyp, sundhet och ändamålsenlighet. I avel bör man heller inte använda hundar som uppvisar annan form av återkommande hälta, stelhet, förlossningssvårigheter, allmänt dålig hälsostatus (ex. står under regelbunden medicinering) eller har andra konstitutionella svagheter. Släktens hälsostatus bör beaktas hos de förestående avelsdjuren, inte bara individerna själva.

Målsättning exteriör

Att uppfylla rasstandarderna genom att främja och informera om ändamålsenligheten och sundheten (hållbarheten) i hundens konstruktion. Likväl som ur avelssynpunkt framhäva betydelsen av att alla rastypiska hundar (excellent, very good och good) har lika värde, här menas kvalitetsbedömning på utställning där hunden bedöms individuellt mot rasstandarderna. Rasklubben vill undvika en uppdelning av rasen i skilda typer. I ett led i detta har man arbetat fram en tilläggsmerit i form av bruksprov för att ha rätt att tävla om certifikat och för tilldelandet av svenskt utställningschampionat. Så kallade dubbel-champions där samma hund tilldelas SE(polar)CH och SEUCH är i stor utsträckning beroende av att exteriördomarna i ringarna dömer fram funktionella hundar som följer standarderna, att de är utformade för att klara av sitt rasspecifika arbete.

- Aveln bör bli mer klinisk i sitt perspektiv och strävan snarare än åsiktsbaserad på exteriör.
- Rasklubben vill med alla medel motverka exteriöra överdrifter, både ytterligheter i selekteringen och extrema överdrifter. Ett led i detta är de domarkonferenser som SPHK anordnar med jämna mellanrum.
- Att samojedens kropp och päls skall vara funktionell för det ändamål den en gång var avsedd för. Beakta de polara egenskaperna både vad det gäller överlevnad, funktion och brukbarhet. Vad man ska tänka på beträffande polara egenskaper finns omnämnt under stycket ”Exteriör” sida 11-14.
- Att få fler hundägare att testa sina hundars bruksegenskaper och polara egenskaper i praktiskt bruk och därmed ge uppfödarna ett verktyg för selektering av avelsdjuren i sin avel.

Hur når vi målet?

Genom fortbildning av exteriördomare, uppfödare och samojedhundsägare i den omfattning som krävs för att målsättningen skall kunna förverkligas. Bl.a. genom att tillhandahålla material och upplysningar som medvetandegör vad som gör rasen unik i exteriörens funktionskrav.

- Genom att undvika individer som uppvisar ytterligheter och överdrifter i exteriören vid avelsselektering, framförallt överdrifter som missgynnar funktionen och hållbarheten (en skadefri hund utan begränsningar i ändamålsenligheten i sin konstruktion/exteriör). Detta för att bevara det ursprungliga arv som Samojedhunden representerar i populationen så att det inte försvinner för gott.
- Genom ett fylligt och mer beskrivande RAS-dokument så att det tjänar som handledning både för den nyblivne entusiasterna likväl som för den etablerade uppfödaren.
- Genom att medverka på de domarkonferenser och avelskonferenser som hålls i Svenska Polarhundklubbens regi tillsammans med de tre andra polara raserna.
- Genom att informera om hur man går tillväga för att meritera och använda sin hund i praktiskt bruk.
- Uppfödarna har tillsammans med rasklubben ett ansvar att främja intresset för att vår ras bevarar sina bruksegenskaper, både de rasspecifika anlagen och den allmänna bruksdugligheten både i exteriören och egenskaperna.
- Inom klubbens regi uppmuntra till träffar som gynnar både den rutinerade och den oerfarne med möjlighet att prova utrustning och få tips och råd gällande allt som rör rasen.
- Exteriördomarna bör uppmannas till att tilldela lägre prisvärde till hundar som uppenbarligen är klippta/trimmade.

Målsättning mentalitet

Samojedens mentalitet är mycket viktig för beskrivningen av rasen och för rasens användningsområde. Dess öppna och tillgängliga sätt skall bevaras samtidigt som fysiska och mentala egenskaper och anlag för brukbarhet tilldelas högt värde då de tillhör rasens specifika egenskaper. Man skall sträva efter att samojeden skall kunna gå i flock, vilket också innebär en strävan att hanhundar skall kunna umgås med andra hanhundar i sin egen flock.

Hur når vi målet?

- Genom att från ras- och specialklubb även i fortsättningen utbilda och informera exteriördomare och övriga provtagningsdomare om rasens mentalitet.
- Genom att inte acceptera hundar med ett aggressivt beteende i utställningsringen, på samma sätt som man inte accepterar ett onaturligt aggressivt beteende vare sig i dragspåret eller i något annat sammanhang.
- Genom att undvika avel på för rasen mentalt otypiska hundar, dvs. sådana som inte fungerar i sin egen flock eller i möten med andra hundar i dragspåret eller andra sammanhang i vardagen och familjelivet. Skygghet och aggressivitet ofta orsakade av rädslor nedärvs till ca 50 %, vilket bör beaktas.
- Genom att inte avla på mentalt ostabila hundar och att uppfödarna är kritiska till sin avel vad det gäller rasens sociala egenskaper.
- Genom ökad kunskapsspridning och förståelse kring de mentala anlagen för brukbarhet (draghundsanlagen) och beaktandet av detta vid avelslektering. Slutar vi selektera för en egenskap hamnar den utom kontroll och kan gå förlorad. Anlag för brukbarhet och polara egenskaper bör testas i varje generation för att skapa en vetskap om och ifall de går förlorade.
- Genom uppmuntring till att ett större antal hundar mentalbeskrivs (ej värdera resultaten) genom MH eller BPH inför nästa utvärdering av RAS i syfte att skapa ett större statistiskt underlag. Detta för att kunna se om något eller några beteende sticker ut åt önskvärt eller icke önskvärt håll. Detta ger uppfödarna ett verktyg för att se hur mentaliteten utvecklas inom rasen.

Målsättning bruksprov

För att bevara bruksegenskaperna och de polara egenskaperna, rasens kännetecken, bör detta testas i praktiskt bruk. Likaså gäller skadefrekvensen, benägenhet till onödiga belastningsskador. Det rekommenderas att uppfödarna låter utvärdera detta genom visuell och praktisk bedömning där hunden vid flera olika tillfällen testas under längre tid i arbete och under skiftande väderlek framför släde/pulka, cykel/vagn, klövjning, fysiskt arbete under längre skogsturer eller fjällturer vid varierade årstider och väderlekar under flera säsonger, vilket ger ägaren möjlighet att se och studera vilka hundar som är sunt konstruerade och bäst polaranpassade och lämpade för arbetsuppgiften.

- Att öka andelen hundar till prov/tävling.
- Att i aveln prioritera hundar med dokumenterat goda förutsättningar för arbete och funktion. Med detta menas ej titeljakt/-hysteri vilket menligt inverkar på den genetiska variationen i rasen.
- Att fler ekipage startar och genomför medel-/långdistans tävlingar.
- Att 60 samojeder per år skall godkännas för dragprov 60 och/eller dragprov 100+ (mätbart mål).
- Att fler förstagångs hundägare kommer till startlinjen för dragprov 10 och dragprov 20+.

Hur når vi målet?

- Uppmuntra till att testa varje generation för att uppmärksamma om eller när man tappar egenskaper viktiga för rastypen och dess funktion.
- Påtala vikten av att beakta fysiska och mentala egenskaper för brukbarhet hos avelsdjuren.
- Framhäva och påtala de olika belöningsystemen som finns, ex: SE(polar)CH, PDP, dragprov 10,

dragprov 60, barmarksprov, bruksuppfödarpriis, bruksavelspris, m.fl., för att stimulera uppfödare så att deras valpköpare i sin tur deltar i organiserade prov- och tävlingsarrangemang.

- Jobba för att öka aktiviteterna lokalt i distrikten så att samojedhundägare får större och bättre möjligheter att förkovra sig och att utbilda sina hundar både på högre och lägre nivå (nybörjare och rutinerade).
- Fortsätta uppmuntra ägare av rasen att testa sina hundar vid officiella tävlingar och provtillfällen för att få ett bättre statistiskt underlag vad det gäller brukbarheten inom rasen. Inte bara avelshundarna är intressanta att testa, för populationens skull är det lika intressant att se hur det ser ut generellt i släktleden.
- Genom att fortsättningsvis i specialklubbens regi anordna tävlingar där samojedägare både med en och flera hundar känner sig välkomna.
- Genom att uppmuntra och stötta en ökning av den geografiska tillgängligheten för dragproven (bruksmeriteringarna).
- Få fler att engagera sig som funktionärer i ett led i att öka intresset för våra hundars bruksegenskaper.
- Genom att rasklubben i samarbete med distrikten anordnar och marknadsför provtillfällen samt uppmuntrar sina medlemmar att försöka sig på att köra dessa.
- Uppmuntra de samojedägare som delta i medel-/långdistans tävlingar (här menas inte några prispallsplaceringar utan bara ett deltagande och genomförande). Dessa typer av tävlingar utvärderar hundarnas polara egenskaper likväl som deras anlag för brukbarhet då dess ägare/förare tillåts studera varje individ under lång tid, i olika terräng och väderförhållanden. Övernattningar utomhus ger möjlighet till utvärdering av hundarnas egenskaper för arktisk överlevnad, o.s.v.
- Uppmuntra uppfödare att se till att valpköparen blir medlem i SPHK och sedan tar grönt kort, att de löser licens och deltagar på klubbens arrangemang.
- Uppmuntra samojedägare att delta på sommar- och höstvandringar samt vinterturer i fjällen. Där får man utan press se hur hunden fungerar i olika väderförhållanden.

Målsättning hälsa

Arbeta för ökat samarbetet mellan de nordiska länderna för att med gemensamma mål föra rasens hälsa framåt. Att minst 60 % av de i Sverige registrerade samojederna skall höftledsröntgas, och att högst 15% är behäftade med HD. Att kartlägga förekomsten av ED i rasen genom att rekommendera samojedägare att röntga i större utsträckning än nu. ED-belastade individer skall inte användas i avel.

I målsättningen gäller i övrigt också följande:

- Att samojeden även i framtiden alltid förknippas med en frisk och sund hundras.
- Att samojeden uppvisar en hållbar konstruktion vid fysiskt tungt arbete under lång tid och många säsonger. Fri från belastnings- och förslitningsskador p.g.a. felaktig byggnad och konstruktion. Drar hunden på sig mer skador än genomsnittet bör ägaren/uppfödaren fundera över hundens sundhet i konstruktionen.
- Att samojeden behåller sin vitalitet, ungdomlighet och hållbarhet upp i hög ålder.
- Att samojeden fortsatt uppvisar en naturlig könsdrift och fortplantningsförmåga
- Att samtliga uppfödare följer Rasklubbens rekommendationer gällande parning:
 - Båda avelsdjuren skall vara röntgade och fria från HD (A+B).
 - Båda avelsdjuren har önskvärt känd ED status för att en bättre kartläggning av rasen skall kunna göras inför framtiden.
 - Båda avelsdjuren skall vara ögonlysta och fria från ärftliga sjukdomar senast två år före parning (krav för valphänvisning).
 - Att samtliga uppfödare följer SKK's hälsoprogram som rasklubben är ansluten till gällande känd status på höftlederna för att få registrera valparna.
 - Att samtliga uppfödare följer jordbruksverkets föreskrifter och gällande regler för avel och uppfödning av hund.
 - Att samtliga uppfödare följer SKK's grundregler.

Uppfödarna bör göras medvetna om att vi i Norden är relativt ensamma om den öppenhet vi har med våra hälsoundersökningar. I många länder vi importerar ifrån är det kanske inte möjligt för uppfödare att kartlägga sina avelsdjurs hälsostatus bakåt i leden i samma utsträckning som vi kan i Norden.

Hur når vi målet?

För att vi inte i framtiden skall skapa nya defekter i rasen bör inledningsvis den genetiska variationen och den effektiva avelsbasen beaktas, se målformulering och metod för detta längre fram. Rasklubben är medveten om vikten av att inte skapa hälsoprogram (avelsrestriktioner) som vi i dagsläget inte är i behov av, då det kan leda till en snävare avelsbas, vilket i sin tur kan orsaka nya genetiska sjukdomar. Inavelsproblematiken kopplat till hälsoproblemen hos dagens rashundar bekräftas av ett antal genetiker, studier och forskningsprojekt.

Nyckelordet är information!

- **Information** till nya uppfödare om hur viktigt det är att en växande valp absolut inte får vara överviktig eftersom det kan påverka hundens HD-resultat och allmänna hälsotillstånd. I Sibirien fick samojeden lite mat (vissa årstider var försörjningen knapp) men skulle ändå kunna arbeta hårt. Endast de tåligaste, starkaste och de med bäst fysiologiskt anpassade ämnesomsättningen överlevde. Dessa anlag finns kvar än idag hos många samojeder vilket är orsaken till att allt för många samojeder blir tjocka då de utfodras efter rekommendationer för raser med en annan ämnesomsättning.
- **Information** om vikten att välja ut sina avelsdjur ur kullar med så få HD-belastade hundar som möjligt. Statistik visar att använder man en friröntgad hund ur en kull med flera hd-belastade syskon så lämnar oftast den individen mer HD än rasen i genomsnitt.
- **Information** om att det är en stor risk att överviktiga samojeder drabbas av diabetes i betydligt större utsträckning än normalviktiga samojeder eftersom rasen har anlag för sjukdomen. Dock bör påpekas att alla raser är utsatta för detta – samojeden kanske lite mer än andra raser då den lättare blir tjock tack vare dess ämnesomsättning, de behöver mindre mängd mat än andra hundtyper.
- **Information** till uppfödarna om att en hanhund inte bör ha fler än tre valpkullar efter sig innan hans avelsvärde har utvärderats, då bl.a avkommors HD-resultat och bruksegenskaper. Minst 60% av avkommorna bör vara HD-röntgade varav högst 15% är behäftade med HD innan han går vidare i avel. Motsvarande HD-status bör även gälla tikar.
- **Information** om att varje generation bör testas genom aktivt bruk inom sitt ursprungliga arbetsområde. Olika latent sjukdomar/symptom kan visa sig när hundarna får arbeta fysiskt hårt och intensivt exempelvis framför släde/pulka, cykel/vagn eller annan hård fysisk belastning under längre perioder. Här menas defekter som redan fanns där genetiskt, alltså inte uppkomna p.g.a. det fysiska arbetet. På så vis kan man göra en naturlig hälsomässig selektering i sin avel. Under hårt fysiskt arbete visar sig även funktionen av de polara egenskaperna som päls och tassar samt att mentaliteten prövas vid möte/närkontakt med andra hundar i olika situationer. Vid ökad utvärdering/kontroll som leder till kännedom om sjukdomar, skadefrekvens samt mentala egenskaper är det lättare att göra en naturlig selektering i sin avel.
- **Information** om applikationen Avelsdata och Hunddata på SKK's hemsida. Samt vilken ytterligare information vi kan utläsa genom dataprogrammet LatHunden.
- **Information** om att Norden är relativt ensat om den öppenhet vi har med våra hälsoundersökningar. Uppfödarna bör göras medvetna om att i många länder vi importerar ifrån är det kanske inte möjligt för uppfödare att kartlägga sina avelsdjurs hälsostatus bakåt i leden i samma utsträckning som vi kan i Norden.

I övrigt bör också följande uppmärksammas:

- Synliggöra våra hälsodokument gällande HD, ED och ögonlysning på hemsidan.
- Rasklubben rekommenderar att hunden bör vara 18 månader vid HD-röntgen, samtidigt kan lämpligen också en ED-röntgen göras.
- För att bevara samojeden som en frisk och hälsosam ras bör regelbunden motion, anpassad till hundens ålder, ordinerar från det att hunden är valp till den är veteran. Övervikt bör inte tillåtas för hundens välmående.
- Vid avel enbart använda individer fria från genetiska sjukdomar (HD, ögon, m.m.).
- Uppfödare och övriga samojedägare uppmanas att rapportera om sjukdomar och defekter till avelsrådet.
- Vi skall arbeta för en ärlig och öppen dialog inom rasklubben avseende sjukdomar och defekter.

- Utveckla kontakten med de nordiska ländernas rasklubbar/avelsråd för utökad informationsutbyte.
- Hög vitalitet och hållbarhet hos avelsdjuren uppnås genom att i rimlig utsträckning använda äldre djur i avel, djur med dokumenterad hög vitalitet långt tillbaka i stamtavlan som bevisligen varit sjukdoms- och skadefria under en lång livstid. God vitalitet inom rasen uppnås även genom att inte använda hundar som är så kallat ”färdiga tidigt” eller ser ”vuxen för sin ålder” i avel (se stycket vitalitet under hälsa).
- God könsdrift och fortplantningsförmåga (parning, dräktighet, valpning och valpvård) hos avelsdjuren är väsentliga. Fria parningar, där hund och tik klarar akten själva skall eftersträvas. Goda modersegenskaper är av vikt att bevara. Naturliga egenskaper/beteenden så som att tiken spyr upp maten till valparna m.m. är på väg att gå förlorade inom stora delar av arten tamhund.

Hur når vi målet med höftledsröntgen (HD) ?

Sedan 1984 gäller registreringsförbud för avkomma efter föräldradjur som inte är höftledsröntgade före parning. Rasklubben har anslutit sig till texten som säger att det inte är förenligt med SKK:s grundregler att i avel använda individ som är behäftad med höftledsdysplasi (HD).

- Man når målet genom att varje uppfödare analyserar sin egen uppfödning och har som delmål att ha under 20 % HD-belastning i sin egen avel med ett långsiktigt mål att ligga under 15 % belastade hundar, samt kontrollerar sina avelsdjurs bakomliggande linjer. Viktigt är också att välja sina avelsdjur ur så friska kullar som möjligt.
- Information om att en växande valp absolut inte får vara överviktig. Det kan påverka hundens HD-resultat, likväl som det är en negativ påverkan på hundens allmänna hälsa.
- Uppfödarna har också ett ansvar i att informera valpköpare om vikten av att HD-röntga sin hund.
- Rasklubben rekommenderar att hunden bör vara 18 månader vid HD-röntgen.
- Avelsdjuren skall utvärderas senast:
 - Hanar efter tre kullar* eller max 18 valpar*.
 - Tikar efter två kullar* eller max 12 valpar*.
 - Minst 60 % av avkomman bör vara undersökta och inte mer än 15% bör tillåtas ha höftledsdysplasi.
- Ytterligare ansträngning bör göras för att förmå fler ägare att röntga sina hundar.

Utvärdering av avelsdjuren görs efter ovan angivet antal kullar/ valpar. Som stöd vid utvärderingen finns blankett för detta ändamål, vilken tillhandahålls av rasklubben genom avelsrådets försorg.

<Skulle HD-index införas innan nästa revideringstillfälle kan strategierna kring HD-röntgen samt reglerna för valphänvisningen komma att ändras.>

**skulle hanen resp. tiken inte ha 18 resp. 12 valpar i sina tre respektive två första kullar kan alltså utvärderingen komma att ske senare. Dock rekommenderar vi att man inte stirrar sig blind på antalet valpar utan utvärderar med förnuft samt fortlöpande. Märk också att tikar får ha högst 5 kullar, oavsett antal valpar.*

Målsättning population och avelsstruktur

Undvika förlust av genetisk variation (inavel) genom att planera aveln, använda fler avelsdjur samt genom att begränsa antalet avkommor efter en och samma individ. För att behålla rasen sund och frisk för framtida generationer bör genetisk variation eftersträvas med stor spridning av arvsanlag i hela stammen. Undvik matadoravel.

Uppmuntra avelsarbete som ökar den effektiva populationen (Ne). Nå effektiv population på 200 djur. Under kommande år undersöka möjligheten att kartlägga den svenska populationen genom DNA undersökning liknande den finska. För att bibehålla den genetiska variationen rekommenderar rasklubben inledningsvis att inavelsökningen i procent på populationsnivå inte överskrider SKK's allmänna rekommendation på 2,5%. Rekommenderat antal avkommor per avelsdjur är baserat på vår svenska population och vad den tål.

- **Sverige skall vara ett föregångsland för rasen globalt.**
Att vi i Sverige skall föda upp så sunda och funktionsdugliga samojeder att övriga världen är intresserade av att importera från oss. På så vis kan vi påverka rasen utomlands då Norden är rasens hemland inom FCI.
- **Bibehålla rasens låga inavelsökning.**
Detta är viktigt för en långsiktig hållbar avel. Inavelsgraden i en population kommer att öka kontinuerligt eftersom djuren i populationen är mer eller mindre släkt med varandra. Därför är det inte korrekt att tala om att sänka inavelsgraden. Däremot kan man genom planerat avelsarbete minska inavelsökningen, d.v.s. förhindra att inavelsgraden ökar i lika snabb takt.
- **Fortsätta bredda utbudet av avelsdjur.**
Genom att bland annat försöka frånga det höga användandet av enskilda avelshanar.

Hur når vi målet?

Rasklubben bör hålla en kontinuerlig kontakt med rasens företrädare utanför Sverige, först och främst i övriga Norden, men även med länder utanför Norden då rasens hemland ska ha betydelse för rasens globala utveckling. Uppfödare bör hålla sig informerade om de till Sverige importerade samojederna.

- **Verka för att minimera antalet avelsrestriktioner.**
Restriktioner som inte är akut relaterade till hundars hälsa men begränsar möjligheterna till ett effektivt utnyttjande av befintliga hundmaterial.
- **Inavel, parning mellan individer som är nära släkt bör i möjligaste mån undvikas.**
Stark inavel leder i ett längre perspektiv till ytterligare genförluster, vilket i slutänden kan leda till nya alternativt förvärrade problem med genetiskt ärftliga sjukdomar.
- **Sällsynta founders (ursprungsdjur) bör prioriteras.**
Kan vi identifiera djur som stammar efter founders/linjer vars gener är dåligt representerade i dagens population bör dessa lyftas fram och tas tillvara så inte ytterligare genetisk variation i rasen går förlorad.
- **Minimera antalet avkommor efter ett och samma avelsdjur.**
Förlust av genetisk variation minimeras genom att använda så många djur i avel som möjligt. Strävan bör vara att inte överskrida det ”rekommenderade högsta antalet valpar” per hanhund, men dock aldrig överstiga ”högsta acceptabla antal”. Siffrorna 28 valpar (2% av valpar födda under ett generationsintervall) och 72 valpar (5% av valpar födda under ett generationsintervall) beräknade på perioden 2007-2011 blir gällande fram tills nästa period kan beräknas.
- **Undvika matadoravel och överanvändning av enskilda hanhundar.**
Med avelsmatador avses hund som överstiger gränsen att få fler valpar än 5% av de som föds under hans generations intervall . Matadoravel förekommer och har förekommit historiskt i stor utsträckning inom aveln för samojedhund, framförallt bland hanhundarna. För att bevara den genetiska variationen bör lika många tikar som hanhundar användas i avel (Hartl, 2000). Förmodligen är det en utopi att uppnå inom hundavel, men en jämnare fördelning med en begränsad hanhundsanvändning skulle lättare kunna uppnås. Det är uppfödarens och hanhundsägarens ansvar att inte låta en och samma hanhund få för många valpar i förhållande till vad populationsstrukturen tillåter, se ovan.
- **Undvika upprepning av parningskombination.**
Det händer att uppfödare upprepar en parningskombination ett flertal gånger. Detta leder dels till att det finns oproportionerligt många helsyskon i populationen, dels att recessiva anlag hålls dolda under lång tid. Risken är större att anlagsbärare av vissa ärftliga sjukdomar inte framträder, eftersom det många gånger krävs att båda föräldrarna är anlagsbärare för att defekten ska visa sig.
- **Helhetsbedömning av djurets totala avelsvärde (hälsa, mentalitet, funktion och exteriör).**
Urval som innebär att endast individer som uppvisar speciella ”önskvärda” karaktärer används i avel bör undvikas (t.ex. ensidig exteriöravel, där exempelvis svarta nosar ges större betydelse än helhetsbedömningen av avelsdjuret). En gen för en viss egenskap som gått förlorad går inte att återskapa om inte nya gener tillförs. Viktigt att beakta avelsvärdet också för det som inte syns direkt utanpå, exempelvis draghundsanlagen, vilket utvärderas genom praktiskt bruk av hunden i dragspåret samt vid officiella prov.

- **Ej för tidig avelsdebut**
Avelsdebuten bör ske senare för att öka generationslängden, gäller främst hanhundar. Dels leder längre generationsintervall till att förlust av genetisk variation går långsammare, dels är chansen större att sjukdomar och defekter upptäcks innan hunden har hunnit gå i avel. En senare avelsdebut gynnar också urval för den allmänna brukbarheten och bruksegenskaperna då de tilltänka avelsdjuren hunnit testas och utvärderas under fler säsonger. När det gäller tik bör man först och främst se till djurvälståndet, tikens lätthet till dräktighet och valpning. Enligt genetiker är 2-3 år en naturligt lämplig ålder för en tiks avelsdebut för en mellanstor hund som samojeden. Hanhundarnas generationslängd kan med fördel ökas genom senare avelsdebut. Man vet betydligt mer om hanhundens mentalitet när den är 4-5 år än när den är 2-3 år, vilket kan vara en fördel med tanke på exempelvis hanhundsaggression.
- **Informera enskilda hundägare om behovet av antalet individer inom populationen i avel.**
Vid försäljning bör uppfödarna påtala för nya hanhundsägare att möjligheten för parning kan finnas i syfte att öka variationen bland avelsdjuren och säkra den genetiska variationen inom populationen, varför inga samojeder bör slentriankastreras. Ett större arbete på att hitta nya avelshundar bör uppmanas. Det finns privata ägare som kanske inte själva är medvetna om deras hunds värde för populationen men som vid förfrågan kan tänkas låna ut sin hane/tik till någon som har mer erfarenhet och på så vis kan nya möjligheter uppstå för att öka antalet individer i avel. Dock bör påpekas att slumpparningar eller parningar med individer som inte uppfyller kraven på ett avelsdjur ej skall ske. Här syftar vi på möjligheten att hitta fler möjliga avelshundar för att öka den genetiska variationen, men självfallet skall inte hundar användas lättvindigt i avel, utan varje tilltänkt avelsdjurs kvaliteter skall beaktas.
- **Öka informationen om importerade och exporterade hundar.**
Rasklubben bör intressera sig för hur Sveriges exporterade hundar påverkar rasen utomlands samt ha kännedom om vilka hundar som importeras och används i avel för att kunna bibehålla en bred, sund och frisk samojedpopulation. Vad gäller importerade hundar som används i avel bör man förvissa sig om att de följer de riktlinjer som gäller för bevarande och förvaltning av rasen utifrån vad som anges i detta dokument. Här avses både exteriöra, mentala och hälsomässiga riktlinjer.
- **Påtala vikten av att inte stirra sig blind på titlar.**
Allt för många uppfödare stirrar sig än idag lätt blind på antalet titlar framför hundens namn. Inte sagt att hundarna inte skall utvärderas vilket är viktigt för att behålla rastypen. Ur avelssynpunkt har alla rastypiska hundar (excellent, very good och good) lika värde. Champion-titlar skall ej styra valet av avelsdjur. Att välja avelshund enbart efter utställningsframgångar i konkurrenssklass medför stor utslagning av många fullgoda avelsdjur, och minskad genetisk variation.

Till sist är det trots allt uppfödarens ansvar att fatta de riktiga besluten med hänsyn till genetisk variation, hälsa, mentalitet, funktion och exteriör.

BAKGRUND, FÖRANKRING, UTVÄRDERING OCH UPPFÖLJNING AV STRATEGIN

"Avel och uppfödning av rashundar är förutsättningen för SKK och insikten om detta ska avspeglas i vår verksamhet. De hundar som föds idag kommer att påverka vilka hundar vi har i framtiden. Därför är avel med en tydlig inriktning på en långsiktig och hållbar utveckling av rashundarna ett viktigt mål för SKKs verksamhet. Europakonventionen om skydd för sällskapsdjur utgör ett av fundamenten för SKK-organisationen. I arbetet med hundavel intar därför konventionens intentioner en central position. Det medför bland annat att arbetet med att motverka trender som innebär exteriöra eller mentala överdrifter hos hundar är prioriterat." (SKK's Etiska riktlinjer)

Allmänt bekant är den debatt som pågår ute i Europa och även i Sverige som handlar om att vissa hundraser och kanske framför allt familjer inom dessa, uppvisar både fysiska och psykiska brister för att kunna leva ett sunt och harmoniskt liv nära människan. Arbetet med RAS är ett arbete för rashundarnas framtid. Grundtankarna återfinns både i Europarådets konvention från 1987, gällande skydd av sällskapsdjur och i FN:s miljökonvention från Rio-konferensen 1992, som bl.a. handlade om bevarandet av den biologiska mångfalden. För SKK har det gällt att se över förhållandena gällande hunduppfödningen i landet och att söka förhindra avel på exteriört och anatomiskt defekta, mentalt instabila och/eller sjuka djur. För att i möjligaste mån säkerställa detta mål har specialklubbarna fått SKK:s uppdrag att genomföra nämnda RAS-projekt.

Till grund för strategin ligger bl.a. uppfödarmöten/medlemsmöten hållna i rasklubbens regi. På dessa möten har man diskuterat och studerat rasens utveckling och dess hälsoläge. Likväl som man tagit in relevanta föreläsare i syfte att utbilda klubbens medlemmar i att driva förvaltningen av rasen med långsiktiga och hållbara mål.

2005 – fastställdes den första versionen av RAS för samojedhund.

2009 – 2012 har utvärderings- och uppdateringsarbetet pågått. Inför revideringen har rasklubben gått ut med hälsoenkät till uppfödare och samojedägare, inhämtat ny hälsostatistik från SKK webb, försäkringsbolag samt genom dataprogrammet Lathunden.

2010 – hösten och framåt låg ett upprop på hemsidan om att medlemmarna skulle lämna förslag till ändringar.

Vid uppfödarmöten har framförts önskemål om att utvärdering av avelsdjur skulle göras tidigare än de 5 kullar som tidigare gällde, alternativt ändras till antal valpar istället. Detta har nu tagits fasta på och det finns med i denna upplaga av RAS.

2011 låg första utkastet av den justerade versionen tillgängligt på hemsidan i början av året. Medlemmar har haft möjlighet att lämna åsikter beträffande förslaget. På samma sätt har sedan varje reviderat arbetsdokument funnits tillgängligt för medlemmarna.

2012-04-04 återremitterade SKK återigen RAS för samojedhund med ett antal påpekanden om förbättringar (återfinns i bilagan). En av de tyngre punkterna löd:

"För att en revidering av de rasspecifika avelsstrategierna ska vara meningsfull måste en utvärdering av den äldre versionen göras och redovisas. Det är också intressant att veta vilka förändringar som skett i rasen under tidsperioden och gärna också analyser runt dessa."

Rasklubben beslöt att göra en total översyn av RAS utifrån resultatet av måluppfyllnadsutvärderingen som resulterade i ytterligare antal punkter och ämnen att se över. Övergripande kom utvärderingen att belysa:

1. Rasen går mot en splittring. Varför det som gör rasen unik ansågs behöva utvecklas/förtydligas med tydlig förankring i regelverk, historisk kartläggning och beprövad erfarenhet.
2. Det äldre dokumentet avsaknade en djupare populationsstudie vilket vi tagit fasta på för att lättare kunna tydliggöra vetskapen kring inavelsprocent, lämpligt antal kullar per avelsdjur, m.m.
3. Utgångspunkterna i strategin, målen, saknade tydliggöranden av vilka förankringar som finns mot våra styrande dokument. För att fylla denna brist har dokumentet försetts med citerade paragrafer ur

- de officiella dokument som styr avel inom SKK's organisation. Samt att dokumentet försetts med ämnesområden förankrade i SKK's regelverk som tidigare inte omnämnts i RAS, ex. SRD, m.m.
4. RAS dokumentet var inte tillräckligt beskrivande för den oinvidge, vilket resulterat i ett mer omfattande och beskrivande RAS (ökat sidantal). Såväl tik som hanhundsägare som upplåter sin hund till avel är enligt SKK grundregler skyldiga att vara väl förtrogen med SKK's avelspolicy samt med rasens standard, provbestämmelser, registreringsbestämmelser och rasspecifika avelsstrategi. RAS är ämnat som handledning och rekommendation om hur aveln med samojedhund bör bedrivas därför har dokumentet gjorts så pass fylligt att det tjänar som handledning även för den oinvidge hanhundsägaren eller tikägaren som ämnar upplåta sin hund till avel med förankring i SKK's regelverk samt svensk lag och förordning. Rasklubben vill att RAS skall vara ett dokument som hjälper både den oinvidge och den rutinerade att driva avel som svarar mot SKK's grundregler och målsättning med rashundsaveln, likväl som SPHK's huvuduppgift att bevara våra polara raser, dess särart och utveckla deras specifika egenskaper. De övergripande målen i strategin har inte ändrats, men förtydligats.
 5. Vissa mål kunde konstateras som ej uppfyllda, ex: HD. Vilket resulterat i Analyser och diskussioner kring hur vi bör hantera detta i framtiden. Andra mål kunde vi med glädje se att vi uppfyllde och kan i och med detta sätta nästa etappmål. Ex: antalet bruksprovade hundar.

Punkten kastration har lagts till i strategin efter önskemål (från ett flertal uppfödare) och diskussioner under SPHK's avelskonferens augusti 2012. Likaså gäller punkten om klippning och trimning.

2012-10-20 anordnades ett uppfödar-/medlemsmöte där RAS och de föreslagna strategierna diskuterades ytterligare. Uppfödare/medlemmar med förhinder att delta i mötet gavs möjlighet att inkomma med synpunkter skriftligen. Mötet och de skriftliga synpunkterna ledde till att vissa bitar av skrivelsen arbetades om under de kommande månaderna. Slutresultatet redovisades på rasklubbens hemsida i god tid innan fastslagen version skickats till SKK för godkännande. Förutom att strategin är förankrad hos rasklubbens uppfödare och medlemmar har den också verifierats av verksam genetiker.

Framtida utvärdering och uppföljning

RAS-dokumentet skall vara ett levande dokument i den meningen att dess mål successivt utvärderas och kompletteras genom SPHK:s rasklubb för samojeds försorg. Huvudmålet med strategin skall alltså vara densamma, men metoderna kan skifta vid revideringstillfällena beroende på vilka rasbundna problem som identifieras samt graden av problemens utbredning och tecken på dess framtida utveckling/utbredning.

- Önskvärd årlig enklare kontroll av måluppfyllnaden genom avelsrådets försorg.
- Genom rasklubbens försorg där styrelsen ansvarar för arbetsledningen bör det var 5:e år göras en grundlig utvärdering. I samband med detta bör RAS-dokumentet även uppdateras med aktuell hälsostatistik, avelsstatistik, måluppfyllnadsutvärdering samt en diskussion och åtgärdsplan utifrån denna (arkiveras lämpligen i sin helhet i RAS-bilagor).
- Mätbara mål som skall utvärderas:
 - Att 60 % av registrerade samojeder HD-röntgas, högst 15 % belastade med HD.
 - Att avelshundarna inte överskrider rekommenderade antal valpar efter sig i förhållande till vad populationen tål.
 - Att 60 samojeder/år skall godkännas för dragprov 60.
 - Effektiv populationsstorlek (Ne) på 200 individer.
- Hälsoenkätundersökning bör göras vid varje 5-års utvärdering genom avelsrådets försorg.
- Inhämtande av statistik från försäkringsbolagen utförs vart 5:e år i samband med RAS-dokumentets översyn, dock med hänsyn till de årsintervaller som försäkringsbolagen tillhandahåller dessa.
- Samtliga äldre utvärderingar och statistik som återfinns i bilagan skall alltså följa med RAS vid varje uppdatering i syfte att viktig information inte går förlorad inför framtiden. Likaså gäller information och material som inte längre anses relevant i huvuddokumentet, detta material får aldrig strykas eller raderas utan skall då förflyttas till RAS – Bilagor för framtida bevarande/arkivering.
- Rasklubben skall hålla uppfödar-/medlemsmöte varje år.
- I möjligaste mån följa rasens internationella utveckling via ex. raskonferenser, diskussionsfora och personlig kontakt mellan klubbens uppfödare/medlemmar och andra rasanhängare utomlands.

KÄLLOR & STATISTIK

- Svenska, danska, norska och finska kennelklubbarnas hunddata och avelsdata
- Tidigare version av RAS
- Rasstandard samojedhund
- SPHK's tävlingssekreterare
- Lathunden: P. E Sundgrens dataprogram för populationsstudier som idag drivs vidare av familjen, ansvarig Tove Sundgren i samarbete med SBK.
- Artikeln: "Om forskning kring diabetes på hund" Hundsport 11/2011 av Eliza Kajanus
- P-E Sundgrens avhandlingar och böcker
- Agria Försäkringsbolag
- Avelsboken: Lennart Swenson (ingår i SKK's uppfödarutbildning).
- SKK's styrande dokument. Stadgar, grundregler, avelspolicy, registreringsregler, etiska riktlinjer, prov- och meriteringsregler, m.m.
- Fler källor finns i bilagorna

ORDLISTA

Svenska	Engelska	Ev. Förklaring
Urinvägar, övre	Urinary/Upper	
Urinvägar, nedre	Urinary/Lower	
Diabetes Mellitus	Diabetes Mellitus	
Symptom/Hela kroppen	Symptom/Whole Body	
Hudinfektion	Repro-M /Repro-F/ Dermatitis	
Djup hudinfektion	Pyoderma	
Inflammation hårsäckarna	Folliculitis	
Nybildning (tumör)	Neoplasia	
Hormon (inre påverkan)	Endocrine	Ex. går diabetes in under denna kategori.
Ödem, bröstkorgen	Respiratory/Thoracic	
Kärl-/blodomloppet	Blood/Vascular	
Infektion	Infection	
Neurologisk	Neurological	
Ödem, nedre luftvägar	Respiratory/ lower	
Ödem, övre luftvägar	Respiratory/upper	
Rörelseapparaturen	Locomotor	
Matspjälkningen	Digestive	
Kräkning, diare och mag-/tarmsjukdom.	Vom/Diar/Gastroenterits	
Urinsten nedre urinvägar	Urolithiasis lower	
Vonwillebrans sjukdom	Form av blödersjuka. Symtom: blödningsbenägen.	
Fukteksem	Kan uppkomma av olika anledningar bl.a. på grund av för tät päls, felaktig päls som absorberar väta m.m. men kan också bero på felkött päls.	
Letalanlag	Defekter eller andra egenskaper som medför lidande för avkomman eller negativt påverkar avkommans naturliga beteende eller som med stor sannolikhet nedärver sådana anlag. Individ med dubbla letalanlag dör ofta i fosterstadiet.	
Homozygot	Ett begrepp inom genetik. Betecknar individer som har två likadana varianter, alleler, av en gen. Endast hos homozygota individer leder recessiva anlag till synliga egenskaper. En homozygot individ kan bara ge en allel till sin avkomma.	
Allel	Del av gen eller genvariant. Varianter av ärftliga anlag som bär den biologiska information som bygger upp individen och ger den dess egenskaper. I en population bär individerna på olika alleler vilket ger dem olika egenskaper.	
Effektiv populations storlek (Ne)	Antalet individer i en ras som är tillräckligt obeläktade för att kunna paras slumpmässigt med varandra.	
Allmän bruksduglighet	Fysiskt och psykiskt sund hund som genom sin exteriör och egenskaper är särskilt lämpad för fysiskt arbete inom diverse hundsporter.	
Ändamålsenlig	Konstruktion och egenskaper som särskilt gynnar rasens användningsområde.	
Beivra	Ingripa mot. Starkt avråda från.	
Under lång tid	Längre träningssträckor än 30 km, och/eller regelbundna träningssträckor över 10 km 4-5 dagar i veckan.	
Flera säsonger	Minst tre på varandra följande vintersäsonger där hunden tränats kontinuerligt från tidig höst (när temperaturen sjunker under 14 grader), vinter och in på sen vårvinter.	
Regelbundet	Planerad fysisk träning 3-5 gånger i veckan.	
Fysiskt tungt arbete	Ex. klövjeturer med packväska alt. regelbundet draghundsarbete under lång tid.	
Draghundsanlag	Mentala och exteriöra egenskaper som gör hunden fysiologiskt särskilt lämpad som drag-/slädhund. Utvärderas genom praktiskt bruk av hunden både under träning, fjällturer och i tävlingsspåret regelbundet under lång tid och flera säsonger. En unghund springer ofta bra, men dess arbetsprestation bör vara på topp när den är runt 5-7 år. En hund som börjat tackla av innan eller strax efter har troligen gått på unghundsiver, och/eller att den exteriört blivit så tung och grov att den inte längre håller fysiskt för kroppslig belastning av detta slag.	